Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע מאנ-צייטונג

Nr. 48/1648 | Łódź, Poniedziałek 25 lutego 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, טו אדר א׳ תרפ״ט | Nr. 48/1648

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

רומענישער אויסערן=מיניסטער אין ווארשא

ווארשא, 24 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט 8 א זייגער אין אווענד איז אנגעקומען קיין ווארשא דער רומענישער אויסערן-מיניסטער מיראנעסקו, אין דער בעגלייטונג פון דעם רומענישען געזאנדטען אין ווארשא, דאוויל.

בעגריסט דעם רומענישען אויסערן-מיניסטער אויף דער באהן האט דער מיניסטער זאלעסקי.

וויען, 24 (ספ. טעל.) פון בודאפעשט מעלדעט מען:

די אונגארישע פרעססע, שרייבענדיג וועגען דעם בעזוך פון מינ. מיראנעסקו אין פוילען, פערזיכערט, אז דער גאסט וועט צווישען אנדערען בעריהרען די פראגע פון רעגולירען די גרעניצען צווישען רומעניען און פוילען.

עס זאל זיך דא האנדלען וועגען א פאס ערד נעבען מארמאראש שיגעט, וואס גרעניצט מיט'ן רומענישען טעריטאריום, פערמאגט א רומענישע בעפעלקערונג און געהער דאך צו פוילען.

לויט ווי עס שרייבט די אונגארישע פרעססע בעדארף פוילען נישט דעם דאזיגען שטח ערד — נישט צוליב ווירטשאפטליכע און נישט צוליב סטראטעגישע טעמים, און זי זאל זיין נוטה אפצוטרעטען איהם פאר רומעניען.

בערלין, 24 (ספ. טעל.) אין צוזאמענהאנג מי'ן אנקומען פון רומענישען אויסערן-מיניסטער מיראנעסקו קיין ווארשא, דריקט אויס די דייטשע פרעססע איהר אונצופרידענהייט, און זאגט, אז דער דאזיגער בעזוך האט א שייכות מיט א געמיינזאמער אקציע פון פוילען און רומעניען צו צושטערען דעם דייטשען פארשלאג וועגען די מינדערהייטען אויף דער מערץ-סעסיר פון דער פעלקער-ליגע.

דער אלגעמיינער יעהרליכער צוזאמענפאהר פון די קליינהענדלער=פעראיינען.

ווארשא, 24. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז אין ווארשא פארגעקומען דער אלגעמיינער יעהרליכער צוזאמענפאהר פון די קליינהענדלער-פעראיינען, וועלכע זיינען אנגעשלאסען אין דער (צענטראלע דזשיקע 5), ד. ה. אין דעם ערשטען קליינהענדלער-פעראיין.

דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט אינזש. סעגאל.

געקימען זענען צום צוזאמענפאהר 160 דעלעגאטען פון דער פראווינץ (פון 100 שטעט) און 70 — פון ווארשא.

מען האט געוועהלט א פרעזידיום, אין וועלכען עס איז אריין אלס פרעזעס דער ה' וועוויאר פון ווילנע.

אלס מיטגלידער פון פרעזידיום זענען צווישען אנדערען אריין די ה"ה ראזענבערג און שערקאווסקי פון לאדז.

צום צוזאמענפאהר זענען אויך איינגעלאדענט געווארען פארשטעהער פון דער מאכט, אבער פון דער רעגירונג איז קיינער נישט געקומען.

עס איז געהאלטען געווארען א רייה בעגריסונגען, און צוו. אנד. האבען בעגריסט דעם צוזאמענפאהר די ה"ה ראטמאן מייזעל אין נאמען פון פרעזידיום פון שטאט, דער דאזאר שטיקגאלד, אין נאמען פון דער ווארשעווער קהלה, דעפ. ראסנער — פון די האנדווערקער-פעראיינען, ה' מילשטיין — פון האנדעלס-קאמער; אין נאמען פון יודישען סיים קאלא האט געוואלט בעגריסען דעפ. פארבשטיין אבער דא איז ענטשטאנען א גרויסער טומעל.

אז דער טומעל האט זיך אביסעל איינגעשטילט האט בעקומען א ווארט דער דעלעגאט קאץ, וועלכער איז ארויסגעטראטען געגען פארבשטיינען און ס'איז אנגענומען געווארען א פראטעסט-רעזאלוציע געגען דעם, וואס ס'איז געגרינדעט געווארען א צווייטער קאנקורענץ-פעראיין. ס'איז אויך געווארען אויפגעפאדערט ווי-אמשנעלסטען צו ליקווידירען דעם דאזיגען פעראיין.

פון בעריכט איז געווען צו זעהן, אז דער קליינהענדלער-פעראיין האט אין לאנד 290 אפטיילונגען מיט אנ'ערך 200,000 מיטגלידער.

בעת די רעפעראטען און די רעדעס פון די דעלעגאטען איז אנגעוויזען געווארען אויף דער שווערער לאגע פון די קליינהענדלער, און אויף דער שווערער לאסט פון שטייערען.

דער צוזאמענפאהר וועט וועהלען א נייע פערוואלטונג.

טראצקי ווערט נישט אריינגעלאזט אין טשעכיע.

בערלין, 24 (ספ. טעל.) פון פראג ווערט אפיציעל געמעלדעט, אז טראצקי וועט בשום אופן נישט אריינגעלאזט ווערען קיין טשעכיען.

„איזוועסטיא" וועגען טראצקיזם.

מאסקווע, 24 (ספ. טעל.) די „איזוועסטיא" האט אפגעדרוקט אן ארטיקעל מיט'ן טיטעל: „מכח'ן טראצקיזם פון אונזער צייט", אין וועלכען עס ווערט בעלויכטען דער שטאנדפונקט פון דער סאוויעטען רעגירונג אויף דער טראצקיסטישער אפאזיציע. אין דעם דאזיגען ארטיקעל ווערט צ. אנד. געזאגט: „דער טראצקיזם איז איצט מגולגל געווארען אין אן עכטער אנטי-סאוויעטישער ארגאניזאציע, די פלאטפארם פון וועלכער עס שיידט זיך אבסאלוט נישט אונטער פון יעדער אנדערער אנטי-סאוויעטישער ארגאניזאציע. די טראצקיסטען רופען אן אין זייערע ארטיקלען אונזער פארטיי — „אונזער שונא". אין זייערע בריף שטעלען זיי פעסט, אז קיין אנדער שונא האבען זיי נישט. אין זייער בלינדען האס זעהן זיי שוין אויך נישט מעהר די אימפעריאליסטען, וועלכע גרייטען זיך צו בעפאלען די סאוויעטען. זיי האלטען שוין אויך נישט פאר שונאים די סאציאל-דעמאקראטען. דער קאמף מיט דער קאמוניסטישער פארטיי, מיט דער סאוויעטישער מלוכה און מיט'ן קאמינטערן איז די צענטראלע אידעע פון דער אומלעגאלער טראצקיסטישער אפאזיציע. די אנהענגער פון טראצקי שרייבען איצט אויף זייערע פעהנער קאנטר-רעוואלוציאנערע לאזונגען. אין דער זעלבער צייט, בעת זיי האבען נאך אין יאהר 1927 געקעמפט מיט אונזער פארטיי אונטער דער פאהן פון דער פרולעטארישער דעמאקראטיע, קעמפען זיי אין יאהר 1929 מיט דער פארטיי און מיט דער דיקטאטור פון'ם פראלעטאריאט אונטער דער פאהן פון קאנטר-רעוואלוציע. אין זייערע אומלעגאל-פערשפרייטע ארטיקלען דערקלערען די טראצקיסטען בפירוש, אז דער בירגער-קריג אין סאוויעטען-לאנד קאן נאר בקרוב ווערען א פאקט. די אויפגאבע פון דער אפאזיציע איז צו בעשאפענען דעם פראלעטאריאט צום פארשטעהענדען קאמף. די טראצקיסטען אבער שאצען איבער זייערע כוחות אלס קאמף-פאקטאר. בחנם איז זייער מיה אונטערצוצינדען דעם ים".

פאליט=ביורא און טראצקי'ס גורל.

בערלין, 24 (ספ. טעל.) דער ארגאן פון די דייטשע טראצקיסטען „פאלקסווילע" דרוקט איצט איבער דעם מאניפעסט, וואס איז אומלעגאל אפגעדרוקט און פערשפרייט געווארען אויף די מאסקווער זאוואדען. דער דאזיגער מאניפעסט הויבט זיך אן מיט די ווערטער: „חברים, די רעוואלוציע אין סאוויעט-רוסלאנד איז אין געפאהר. די עקאנאמישע לאגע ווערט וואס א טאג ערגער. די שטעט זענען בעדראהט פון הונגער".

אין דעם דאזיגען מאניפעסט ווערען געמאכט א רייה שווערע פארווארפען דעם פאליט-ביורא אין מורא'דיגע רדיפות אויף די טראצקיסטען, אין א רויסשיקען טראצקי'ן, און אפילו אין צוגרייטען אן אטענטאט אויף טראצקיס לעבען.

לאדזער נייעס.

ערב א סטרוזשעס-שטרייק.

(2) נעכטען איז פארגעקומען א גרויסער מיטינג פון סטרוזשעס אין לאקאל פון די פוילישע פראפעסיאנעלע פעראיינען, אויף פזשעיאזד 34. צו דעם מיטינג זענען געקומען אנ'ערך 2,500 סטרוזשעס. נאך די רעדעס און דער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען, אז אויב ביז'ן 27 ד. ח. וועלען די סטרוזשעס נישט בעקומען א פאזיטיווען ענטפער יועגען זייערע ענינים, זאל צוזאמענגערופען ווערען א צווייטער מיטינג, און צוצוטרעטען צו א שטרייק-אקציע.

א פעראָרדנונג וועגען געוועהר

(ח) די לאדזער סטא-אסטווע האט בעקומען א בעפעהל נעגוי צו קוואליפיצירען די פערזאנען, וועלכע בעמיהען זיך צו בעקומען דערלויבענישען אויף צו טראגען געוועהר. פערזאנען, וואס זענען נאטירט דורך דער פאליציי-מאכט, געריכטליך-בעשטראפטע ובפרט אלקאהאליקער וועלען אזעלכע דערלויבענישען נישט בעקומען.

די אפגעשפאלטענע פ. פ. ס. פעראייניגען זיך צוריק.

(2) ווי בעוואוסט, האט זיך מיט א געוויסער צייט צוריק געשאפען אין לאדז אנ'ארגאניזאציע פון די אפגעשפאלטענע פ. פ. ס. (רעוואלוציאנערע פראקציע פ.פ.ס.)

נעכטען איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון דער „רעוואלוציאנערער פראקציע", וועלכע געהערען צו דער באלוטער אפטיילונג און, נאך א לענגערער דיסקוסיע, איז בעשלאסען געווארען ארויסצוטרעטען פון די „פראקעס" און צוריק אנשליסען זיך אין פ.פ.ס.

באלד נאך דער פערזאמלונג זענען די ארויסגעטרעטענע אוועק אין לאקאל פון פ.פ.ס. (פיעטריקאווער 83) און דארט איז פארגעקומען א פערזאמלונג מיט דער בעטייליגונג פון וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי און לאוניק פורטאל.

קאנטראלעס פון מיהלען און בעקערייען.

(2) עהערנעכטען האט דער לאדזער וואיעוואדען-אמט בעקומען א צירקולאר וועגען קאנטראלירען געגוי די מיהלען, בעקערייען און מעהל-סקלאדעס, און שטרענג אכטונג צו געבען אויף דעם ריכטיגען אויסבאקען קארן-ברויט, לויט די פארשריפטען פון געזעץ.

די קויהלען-טאלאנען פאר די ארבייטסלאזע.

(וו) היינט הויבט אן דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט ארויסצוגעבען טאלאנען אויף קויהלען פאר ארבייטסלאזע, וואס בעקומען גלייכצייטיג געלד-שטיצע. די דאזיגע טאלאנען וועלען ארויסגעגעבען ווערען גלייכצייטיג מיט דער געלד-שטיצע. די קויהלען וועלען פערטיילט ווערען אויף וועגלאווע 3.

צו דער האכצייט פון פרל.
מאניא מענדראווסקא
מיט ה' משה נייהויז
ווינשען מיר א גליקליכע צוקונפט
די קאלעגען פון טאנץ-זאל ריבאווסקי,
די קעלנערס פון רעסטאראן „Kometa"

מאשינז=לעכער
ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן צעגעלניאנא 29

PODZIĘKOWANIE.
Wszystkim, którzy oddali ostatnią posługę naszemu najukochańszemu, nieodżałowanemu
B. P. JAKUBOWI SZWAJCEROWI
a w szczególności Zarządowi i Członkom Stowarzyszenia Kupców m. Łodzi, Palestrze Łódzkiej, Kantorowi Synagogi p. Altermanowi, P.P. D-rom Dawidowiczowi, Itelsonowi, Kotzinowi i Heymanowi, składa z głębi zbolałego serca „Bóg zapłać"
Żona, dzieci, matka i rodzina.
Uprasza się o nieskładanie kondolencji.
4576

עקסצעסען געגען יודישע סטודענטען אין דעם בערלינער אוניווערזיטעט.

בערלין, 24. (יט״א טעלעגראפיש).
אין בערלינער אוניווערזיטעט זענען פארגעקומען עקסצעסען פון די נאציאנאל־סאציאליסטישע סטודענטען געגען די סאציאל־דעמאקראטען און קאמוניסטען.

די אונרוהען האבען געטראגען א בולט אנטי־סעמיטישען כאראקטער.

אלע סטודענטען, וועלכע האבען געהאט א יודישען אויסזעהן זענען סאלטרעטירט און געשלאגען געווארען.

די האקענקרייצלער האבען בעזעצט דעם אריינגאנג אין אוניווערזיטעט, פראוואצירט און געשלאגען די יודישע סטודענטען.

די אוניווערזיטעט־מאכט האט זיך נישט געקענט קיין עצה געבען מיט די סקאנדאליסטען.

ערשט שפעט אין אווענד איז געלונגען צו אַרעסטירען אין דער אוניווערזיטעטס־געביידע 3 האקענקרייצלער, וועלכע האבען זיך ארויסגעשטעלט אלס געוועהנליכע גאסען־יונגען און נישט קיין סטודענטען.

איינפאהר־וויזעס קיין א״י פאר 44 יודישע משפחות.

ירושלים. 24. (יט״א טעלעגראפיש).
די ארץ־ישראל־רעגירונג האט ארויסגעגעבען איינפאהר־וויזעס פאר 44 משפחות 107 פערזאן), וועלכע שטאמען פון סאוועט־רוסלאנד און געפינען זיך איצט אין קאנסטאנטינאפעל.

אין קאנסטאנטינאפאל געפונען זיך נאך אומצעהליגע אַזעלכע הייסלאזע, צווישען זיי — פיל יורען.

בוכארין רעזיגנירט אלס רעדאקטאר פון „פראוודא“.

בערלין. 24. (ספ. טעל.) טעל. אוניאן טיילט מיט, אז בוכארין האט זיך אפגעזאגט צו זיין רעדאקטאר פון „פראוודא“.

ראס פאליט־ביורא האט די דימיסיע אנגענומען.

קויהלען־גרובען־קאטאסטראפעס אין קאטאוויץ.

קאטאוויץ. 24. (ספ. טעל.) אין פערלויף פון נעכטיגען טאג זענען פארגעקומען קאטאסטראפעס אין פיר קויהלען־גרובען: „פיצינוס“, „קלעאפאס“, „רובינענסקא“ און „בראבע“.

בע תרי ראזיגע קאטאסטראפעס זענען אומגעקומען פיר בערג־ארבייטער.

נייע אונרוהען אין שפאניען.

פאריז, 24. (אווע). צוליב דער פעראורדנונג פון פרימא דע ריווערא וועגען פונאנדערלאזען דעם קארפוס פון ארטילעריע־אפיצירען איז געקומען צו נייע אונרוהען אין שפאניען, אין צוזאמענהאנג מיט די ראזיגע נייע אונרוהען, האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז קעניג אלפאנס וועט פעראפענטליכען אן אמנעסטיע פאר די צובאנטעווטע אפיצירען.

פישזאנ׳ען מיט זיין טרופע פערבאטען צו שפילען אין רומעניען.

טשערנאוויץ. (יט״א). דער בעוואוסטער ארטיסט פישזאן, וועלכער גאסטראלירט דא איצט מיט אן אייגענער טרופע, האט בעקומען מיטגעטיילט פון מיניסטעריום פאר קונסט און בילדונג, אז זיין בקשה אנצופיהרען אן אייגען יודיש טעאטער אין רומעניען איז אפגעווארפען געווארען. דער אפזאג איז מאטיווירט דערמיט, וואס אין רומעניען איז פערהאן א צו גרויסע צאהל יודישע טעאטערס.

צוליב דעם ראזיגען פערבאט געפינט זיך פישזאן מיט זיין טרופע אין א גרויסער נויט. דער יודישער פארלאמענט־קלוב וועט אריינטראגען אן אינטערפעלאציע צו דער רעגירונג וועגען דעם פערבאט.

די קאנצעסיע אויף עקספלאאטירען די פאספאט־גרובען אין עבר־הירדן.

ירושלים, (יט״א) מ׳ ימען טיילט מיט, אז די קאנצעסיע אויף עקספלאאטירען די פאספאר־גרובען אין עבר־הירדן ערטיילט געווארען אויף פופצען יאהר מיט רעכט צו פרולאנגירען. די קאנצעסיאנערען האבען זיך פערפליכטעט אויסצאהלען דער ארץ־ישראל־רעגירונג אן איינמאליגע סומע פון 90.000 פונט. און חוץ דעם 40,000 פונט יעהרליך. די קאנצעסיאנערען רעכענען ארויסצובעקומען 36,000 טאן פאספאר יעהרליך. די באהן־דירעקציע אין ארץ־ישראל האט ערטיילט ווייטגעהענדע הנחות פאר טראנספארט און פאספאט פון אמאן ביז חיפה.

די היישעריק־מגפה אין א״י.

ירושלים, 24. (יט״א טעלעגראפיש).
פון עבר־הירדן ציהען ווידער א גרויסע מחנה היישעריקען קיין חברון און ירושלים.

די געפאהר איז זעהר גרויס און נאכמעהר דערפאר, וואס עס דערנעהנטערט זיך איצט די צייט פון אייער־לעגען פון די היישעריקען, און ווי פערמעהרען זיך אהן א שיער.

קאנפערענץ פון די ליבעראלע יודישע קהלות וועגען טראנסמיטירען די גאטעסדינסטען דורך ראדיא.

בערלין, (יט״א) די טעג איז דא אונטער׳ן פארזיץ פון ראבינער דר. וועלגמאן אפגעהאלטען געווארען א בעראטונג פון די ליבעראלע קהלות אין פרייסען. די בעראטונג האט זיך ארויסגעזאגט פאר טראנסמיסירען דורך ראדיא די גאטעסדינסטען פון א גרויסער סינאגאגע, כדי די קהלות זאלען קענען אויסגעהערט ווערען דורך די מיטגלידער פון די גאר קליינע קהלות און איינצעלנע יודישע פאמיליעס, וואס זענען פערשפרייט איבער׳ן גאנצען לאנד.

עס איז אויסגעדריקט געווארען א וואונש, אז די אבסאלווענטען פון די ראבינער־סעמינארען זאלען דורכנעהן א געוויסען אפליקאציע־פעריאד ביי עלטערע ערפאהרענע רבנים און אזוי־ארום זיך פראקטיש צוגרייטען צו זייער פראקטישע־ארטליכען פאסטען. צום סוף איז פארגעלעגט געווארען דער צווייטער באנד פון איינהייטליכען ליבעראלען סדור, וואס איז צונויפגעשטעלט געווארען דורך א ספעציעלער קאמיסיע.

רומענישער בילדונגס־מיניסטער בעפרידיגט א טייל יודישע שול־פאסטולאטען.

בוקארעשט, (יט״א) א יודישע רעלעגאציע אין בעשטאנד פון די רעפרעזענטאנטען דר. יעקב פיסטינער, א. לאנדוי, און פארשטעהער פון בעסאראבער „תרבות“ אחוז. ראזענהויפט, האבען בעזוכט דעם מיניסטער פאר פאלקס־בילדונג ה׳ קאסטאקעוויטשי און איהם פארגעלעגט א גאנצע רייה פאדערונגען.

דער מיניסטער האט בעפרידיגט פאלגענדע פאסטולאטען: 1) די לעהרער פון די יודישע שולען זאלען פערבלייבען אויף זייערע פאסטענס, אפילו ווען זיי קענען נאך נישט צושטעלען די דאקומענטען וואס ווערען געפאדערט דורכ׳ן רעגולאמין; 2) די יודישע פריוואט־שולען זאלען ווייטער פונקציאנירען און 3) די עקזאמענס אין די יודישע שולען זאלען פארקומען אין דער אונטעררייכטס־שפראך, ד. ה., אין העברעאיש אדער יודיש.

קיעווער „יעווסעקציע“ פאדערט אויפצושליסען פון דער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע דעם יודישען געלעהרטען גאלאנט.

ריגע. (יט״א) ווי עס ווערט מיטגעטיילט, פיהרט די קיעווער „יעווסעקציע“ אן אגיטאציע פאר אויסשליסען פון די אוקראינישע וויסענשאפטליכער אקאדעמיע דעם בעקאנטען יודישען געלעהרטען גאלאנט, פארזיצער פון דער העברעאישער סעקציע ביי דער אקאדעמיע.

די קאמפאניע געגען גאלאנט׳ן מצד דער יעווסעקציע נעמט זיך דערפון וואס דער יודישער געלעהרטער האט פערעפענטליכט אין אויסלענדישע העברעאישע צייטשריפטען אפהאנדלונגען וועגען דער געשיכטע פון אוקראינער יודענטום.

די צאהל יודען אין אירלאנד פערקלענערט זיך.

לאנדאן, (יט״א) לויט ווי עס איז פעסטגעשטעלט געווארען אויפ׳ן סמך פון דער לעצטער פאלקס־צעהלונג אין אירלאנד, האט זיך די צאהל מיטגלידער פון אלע רעליגיעזע געמיינשאפטען פערקלענערט. די צאהל מיטגלידער פון דער קאטוילישער געמיינשאפט האט זיך פערקלענערט מיט 2,2%, פון דער פראטעסטאנטישער מיט 3,3% און פון דער יודישער — 3.1%.

וויפיל יודען וואוינען אין אויסטראליען?

סידניי. (יט״א) לויט ידיעות פון מלוכה׳שען סטאטיסטישען אמט, האט דעם 30־טען יוני 1927 די צאהל יודישע משפחות אין ניי־דרום־וואליען בעטראפען 2.600 (11,700 נפשות) און אין אויסטראליען 5700 (אומגעפעהר 25.000 נפשות) אין פערגלייך מיט׳ן יאהר 1921 האט זיך די צאהל יודען פערגרעסערט מיט 4000 פערזאן.

בע׳גנב׳עט א צוג. עס פעהלט פאר 100 טויזענד זל. זייד.

ווארא, 24. (טעלעפאניש). ביים אנקומען פון א צוג אויפ׳ן ווארשאווער הויפט־וואקזאל, האבען די צאל־בעאמטע בעמערקט, אז אין וואגאן זענען אפגעריסען די פלאמבעס.

ווען מ׳האט נאכקאנטראלירט דעם אינהאלט פון וואגאן האט מען בעמערקט, אז עס פעהלען 2 קאסטענס מיט זיידענצייג אין דעם ווערט פון 100 טויזענר זלאטעס.

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פּעטריקאווער 26,
טעלעפאן 50-77.
אקושער און ספעציאליסט פון פרויען־קראנקה.
נעהמט אן פון 4 ביז 7 אווענד. 340

Dr. DONCHIN
מאניושקי 1, טעלעפאן 97-9
ספעציאל־ארצט פאר אויגענקראנקהייטען
נעמט אן טעגליך פון 10–1 מיטאג און 4–7 נ.מ.
זונטאג פון 10 ביז 1 ביטאג.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

Dr. med. B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. האמפאניעץ.
נאר 3 קאנצערט־פארשטעלונגען!
פון די בעליבטע און בעוואוסטע ארטיסטען פון דעם ערשטען יודישען קליין־קונסט־טעאטער
„אזאזעל“
אלא לילית, וו. גאדיק, י. סטרוגאטש, נאדיא קארעני, סיבירצעווא, פאטאשינסקי, זיצאנאוויטש און אנסאמבל.
היינט, מאנטאג, דעם 25-טען, מארגען, דינסטאג, דעם 26-טען און מיטוואך, דעם 27-טען פעברואר ד. י. 9 א זייגער אין אווענד
ס׳ווערט געשפילט
דאס אויסערגעוועהנליכע פרעהליכע פראגראם
הולע קבצן!
אנהויב פינקטליך 9 אווענד.
קאנפעראנסיע: וו. גאדיק.
רעזשיסער: יוסף סטרוגאטש.
מוזיקאלישע לייטונג: ל. זעלמאן.
בילעטען צו בעקומען אין פילהארמאניע קאסע.

LEKARZ DENTYSTA צאהן־ארצט
St. GELBERG
זאכאדניא 15, טעל. 31-08.
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, גלידער.
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
עמפפאנגט פון 5–7 אין אווענד.

וויכטיג פאר הויזבעזיצער!
דינסטאג, דעם 26. פעברואר 1929
קומט פאר די יעהרליכע
גענעראל־פערזאמלונג
פון לאדזער קרעדיט־פעראיין
פאמארסקא 21, פינקטליך 4 א זייגער נאכמיטאג: צווישען אנדערע וויכטיגע ענגעלעגענהייטען בעדארף דורך אבשטימונג ברוב־דעות אנגענומען ווערען:
1) צו פערקלענערן דאס צאהלען פון $^1/_2$% אויף אדמיניסטראציע קאסטען אויף וועניגער
2) צו צאהלען פאר נישט פינקטליכע טאוואריסטווע ראטען נאר $^1/_2$%.
3) צו וועהלען 6 טעקסאטארען פון די מיטגלידער (אויסער דער דירעקציע) אלס עקספערטען ביים ערטיילען נייע אנלייהען.
4) וועגען אבלעגען די וואהלען ביז ס׳וועט בעשטעטיגט ווערען דער נייער אוסטאוו צו וועהלען דורך רעפרעזענטאנטען.
אונזער דעצידירענדער כוח אין לאדזער קרעדיט־פעראיין איז אבהענגיג פון יעדער יודישער שטים צוליב דעם פאדערן מיר אויף אלע יודישע הויזבעזיצער זיך צובעזארגן מיט איינטריטס־קארטען צו דער גענעראל־פערזאמלונג, וועלכע ס׳ווערען ארויסגעגעבען נאר ביז מאנטאג דעם 25-טען פעברואר 1929 3 א זייגער נאכמיטאג.
יעדע שטים איז דעצידירענד.
קומט אלע! — שטימט פעראייניגט!
קאמיסיע פאר אלע אנגעלעגענהייטען פון לאדזער קרעדיט־פעראיין ביים צענטראלע! הויזבעזיצער־פעראיין (פיעטריקאווער 46).

יאָר ז. 25 פעברואר 1929

„נייער פאָלקסבלאַט"

יאָר ז. 25 פעברואר 1929

די פראַגע אויף דער טאָג-אָרדנונג.

עס איז היינט פאַר קיינעם נישט קיין סוד אַז דער פעלקער-בונד האָט דערווייל נאָך נישט דערפילט די האָפנונגען, וועלכע די מינדער-הייטען האָבען אויף איהם אַרויפגעלעגט, און אַ פּאָר די פערגאַנגענע צעהן יאָהר בערך, וועלכע טיילען אונז אָפּ פון דעם טאָג, ווען עס איז אונטערגעשריבען געוואָרען דער ערשטער מינדערהייטען־אָפּמאַך מיט פּוילען, איז ער נישט תמיד געווען אויף דער נע־וואונשטער הויך.

די גרויסע אומצופרידענהייט און אין אַ געוויסען זינען אפילו ענטוישונג, וועלכע הערשט און בע־הערשט די מינדערהייטען־פעלקער, האָט געפונען איהר בולטסטען אויסדרוק אויפ'ן לעצטען נענפער נאַציאָנאַליטעטען־קאָנגרעס פון סעפּטעמבער 1298. איינער נאָכ'ן צווייטען זענען די פאָרשטעהער פון כמעט אַלע אייראָפּעאישע מינדערהייטען אַרויף אויף דער טריבונע, כדי עפענטליך נעהמען שטעלונג צום פעלקער־בונד און איהם דערמאָהנען די פעראַנט־וואָרטליכע אויפגאַבע, וועלכע ער האָט אויף זיך גענומען געגענאיבער די מינאָריטעטען, און די הייליגע פליכט, וועלכע עס לעגט אויף איהם, די דאָזיגע אויפגאַבע צו ערפילען מיט'ן נויטיגען ערנסט און אויפמערקזאַמקייט.

אויך די יודישע מינדערהייטען האָבען ביי דער געלעגענהייט דערהויבען זייער שטים פאַר אַ ווירק־זאַמער בעוואָרעניש פון די גאַראַנטירטע רעכט, לויט די אָפּמאַכען און געפאָדערט פון פעלקער־בונד צו בלייבען טריי די אידעאַלען, און דער הויכער מיסיע, מיט וועלכער ער איז בעאויפטראַגט געוואָ־רען געגענאיבער די מינדערהייטען.

נאָר נישט נאָר די מינדערהייטען, וועלכע זע־נען אַזוי־צו־זאָגען אַליין דער פּראינטערעסירטער צד אין דעם ענין, פערלאַנגען פון פעלקער־בונד אַ רעוויזיע פון זיין שטעלונג צום מינדערהייטען־פּראָ־בלעם, דאָס טוען אויך נישט מיט ווייניגער איבער־צייגונג און אויפריכטיגקייט די גרויסע אינטערנאַציאָ־נאַלע פּאַציפיסטיש־געשטימטע געזעלשאַפטען, ווי דער „אינטערנאַציאָנאַלער פערבאַנד פאַר פעלקער־בונד־ליגעס", „די אינטערפּאַרלאַמענטאַרישע אוניאָן" א.אַ., וועלכע קענען אָהן איבערטרייבונג בעטראַכט ווערען אַלס די לעגיטימע פערטרעטער פון דער דע־מאָקראַטישער און פאָרטגעשריטענער אייראָפּע. אין זייערע גרינדליך און וויסענשאַפטליך גוט־צוגעגרייטע אַרבייטען וועגען דעם מינאָריטעטען־שוץ אין פעלקער־בונד האָבען די דאָזיגע געזעלשאַפטען כאַר די פערגאַנגענע יאָהרען נישט אויפגעהערט אויפמערקזאַם צו מאַכען אויף די חסרונות און מאַנגעלהאַפטיגקייט פון דער עקזיסטירענדער פּראָצעדור און פאָרגע־שלאָגען פלענער, ווי אַזוי צו פערבעסערען און פער־פולקומען.

אויב אין די ערשטע צוויי־דריי יאָהר פון זיין עקזיסטענץ האָט דער פעלקער־בונד נאָך געזוכט מיטלען און וועגען, ווי אַזוי צו פאַרשטאַרקען זיין קאָנטראָל איבער די לענדער לטובת די מינדערהיי־טען, דאַן מוז אַנערקענט ווערען, אַז פאַר די איבע־ריגע יאָהרען האָט ער אויפגעהערט צו שענקען דער פראַגע די אויפמערקזאַמקייט, וועלכע זי פער־דינט לויט איהר וויכטיגקייט פאַר דער עקזיסטענץ פון צעהנדליגער מיליאָנען אייראָפּעאישע מענשען און פאַר'ן שלום פון דער וועלט.

אויף דער לעצטער פלענאַר־פערזאַמלונג פון סעפּטעמבער 1928, איז געבראַכט געוואָרען דאָס איין. דער פעלקער־בונד שטעהט אַצינד אויפ'ן שייד־וועג און דאַרף בעשטימען, צי ער אָריענטירט זיין טע־טיגקייט לטובת אַ פערשטאַרקונג און אַ פערבעס־קומונג פון מינאָריטעטען־שוץ, אָדער צי ער וויל בלייבען ביי זיין פריהערדיגען סיסטעם, הגם ער האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר נישט גענוגענדיג און נישט בעפרידיגענדיג.

צוויי מיטגלידער פון ראַט האָבען עפענטליך גענומען אויף זיך די התחייבות אַוועקצושטעלען פאַר דער נאָהענטסטער מערץ־סעסיע די פראַגע וועגען דער פערהאַנדלונג פון די מינדערהייטען און וועגען די פערבעסערונגען, וועלכע דאַרפען געמאַכט ווערען אין דער איצטיגער פּראָצעדור, הגם די דערקלערונג פון הר. שטרעזעמאַן האָט נישט פּרעציזירט גענוי, אין וועלכען זינען ער האָט בדעה צו שטעלען די פראַגע צו אַ דיסקוסיע, דאָך דאַרף מען אָננעהמען, אַז אויך ער האָט דערמיט געמיינט נישט מעהר, די אויסבעסערונג פון דער פּראָצעדור אין די ראַמען פון די עקזיסטירענדע אָפּמאַכען, און נישט אַן אַלגע־מיינע רעביזיע וועגען דעם עצם מינדערהייטען־פּראָ־בלעם און וועגען די מעגליכקייטען פון זיין אידעאַ־לער לעזונג.

נעווים וועלען אייניגע מדינות האַלטען פאַר קלינער און געזינטער אויסצומיידען אין איצטיגען מאָמענט יעדע דיסקוסיע וועגען אַ וועלכער נישט איז רעפאָרם פון דער פּראָצעדור. נעווים וועלען אויך די פערפליכטעטע מלוכות גופא קעמפען נעגען יעדע ענדערונגען און פערבעסערונגען אין דער פּראָצעדור נישט צו זייער גונסטען, — נאָר ווי די זאַך זאָל נישט זיין, די פראַגע איז, ווי עס ווייזט אויס, סוף כל סוף אַוועקגעשטעלט געוואָרען אויפ'ן טאָג־אָרד־נונג פון פעלקער־בונדלעבען, און די צוקונפט וועט ווייזען, אין וועלכער ריכטונג ער וועט זיך אָר־ענטירען. ד. ב. א.

די פערזאָרגונג פון יודישע יתומים אין פוילען.

דער סאָציאַלער כאַראַקטער פון דער יעצטיגער יתומים-הילף.—די סכנה וואס דראָהט די יתומים-אינסטיטוציעס.

די פערזאָרגונג פון יודישע יתומים איז פון לאַנגע יאָהרען געווען איבערהויפּט אין פּוילען, אַן ענין פון צדקה. צופעליגע טעטיגקייט פון פילאַנטראָ־פּישע עסקנים האָט כאַראַקטעריזירט דעם דאָזיגען צווייג פון געזעלשאַפטליכער הילף. עס האָט געפעהלט סיסטעם, פּלאַן, די יתומים־פערזאָרגונג איז געווען אָפּהענגיג פון צופאַלען.

ערשט נאָך דער וועלט־מלחמה, ווען די יתו־מים־פערזאָרגונג איז געוואָרען אַ ברענענדע מאַסען־פראַגע, האָט די יתומים־הילף געמוזט אָיינגענומען ווערען אין ענטשפּרעכענדע סאָציאַלע ראַהמען. אין מלוכה־מאַסשטאַב זענען די דאָזיגע פראַגען רעגולירט געוואָרען דורך די סאָציאַלע שוץ־געזעצען, וואָס זע־נען אָנגענומען געוואָרען דורך די פּאַרלאַמענטען. אויף דער יודישער גאַס, ווידער, וועלכע האָט נישט געקענט אומעטום רעכנען אַז די מלוכה וועט אויס־שפּרייטען איהר שוץ אויך אויף די יודישע יתומים, האָבען געמוזט געשאַפען ווערען צענטראַלע קאָנ־סאָלידירענדע אָרגאַנען, וואָס זאָלען אַרומנעהמען די טעטיגקייט פון די ענטשפּרעכענדע אָפּטיילונגען, און געבען די יתומים־פערזאָרגונג דעם נויטיגען סאָציאַלען כאַראַקטער.

אין יאָהר 1920 האָט דער „דזשאָינט" אויף זיך גענומען די אויפגאַבע צו קאָנסאָלידירען די יתומים־הילף אין אייראָפּא בכלל און אין פּוילען בפרט.

די צאָהל יודישע יתומים, קרבנות פון מלחמה און פּאָגראָמען, איז געווען אומגעהויער גרויס. כדי צו שטילען די עלעמענטאַרסטע בעדערפענישען פון די גרויסע מאַסען יודישע יתומים זענען נויטיג גע־ווען קאָלאָסאַלע מאַטעריעלע מיטלען. די יודישע בע־פעלקערונג אין פּוילען, בכלל אין דער רואינירטער מזרח־אייראָפּע, איז נישט געווען ביכולת די דאָזיגע מיטלען צו שאַפען. זי האָט איבערגעלעבט טעג פון גרוואַמען דלות און רואין. די הילף האָט גע־מוזט קומען מן הצד.

די הילף איז געקומען מצד דעם „דזשאָינט", וועלכער האָט, נישט קאַרגענדיג קיין מיטלען, אָרגאַ־ניזירט אַ גאַנצע רייה אַנשטאַלטען, איבערגעבויט די אַלטע, געעפענט שולען, אַרבייט־וואַרשטאַטען א. אַז. וו.

אין יאָהר 1924, ווען דער „דזשאָינט" האָט אָפּגעשטעלט זיין פילאַנטראָפּישע טעטיגקייט אין פּוילען, האָבען זיך די דורך איהם אָרגאַניזירטע אָפּ־טיילונגען פאַר יתומים־פערזאָרגונג, פעראייניגט אין אַ „פערבאַנד פון צענטראַלעס פאַר יתומים פער־זאָרגונג אין פּוילען", וועלכע פיהרט אָן מיט דער ווייטערדיגער טעטיגקייט פון יתומים־שוץ.

די טעטיגקייט פון פערבאַנד, וועלכער פיהרט אָן מיט דער טעטיגקייט פון 347 לאָקאַלע קאָמי־טעטען, דריקט זיך אויס אין פאָלגענדע ציפערען:

(ספּעציעל פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט").

דער פערבאַנד פערשפּרייט זיין שוץ איבער 13,614 יתומים, דערפון געפינען זיך 4,647 אין 120 ספּע־ציעלע אַנשטאַלטען, די איבעריגע 8,967 ווערען אויסגעהאַלטען אין פּריוואַט־הייזער, ביי קרובים אָ־דער פרעמדע פאַמיליעס.

די הויפּט־אויפמערקזאַמקייט פון פערבאַנד געהט אין דער ריכטונג פון פאַך־אויסבילדונג פון די יתומים פון די קלענערע שטעט אין ספּעציעלע אינטערנאַטען, וואָס געפינען זיך ביי די האַנדווער־קער־שולען.

די אַלגעמיינע צאָהל יתומים, וואָס בעקומען פאַך־בילדונג בעטרעפט 4,450 (2177 יונגלעך און 2,273 מיידלעך), דערפון אין פאַך־שולען 1,011 ביי פּריוואַטע מייסטערס 3,439. די אַלגעמיינע צאָהל יתומים, וואָס ווערען אויסגעהאַלטען אין די אינטערנאַטען בעטרעפט 630.

די צאָהל יתומים, וואָס זענען אַ דאַנק דער הילף פון פערבאַנד געוואָרען זעלבסטשטענדיג, בע־טרעפט 2989 (1715 מענער, 1272 פרויען).

דער פערבאַנד פיהרט אויך אַ ברייטע מעדיצינישע טעטיגקייט. חוץ דער סטאַבילער מעדי־צינישער הילף אין די אַנשטאַלטען, שיקט דער פערבאַנד אַרויס די קראַנקע יתומים יאָהר־יעהר־ליך אויף די הייל־ אָדער אָפּרוה־קאָלאָניעס. אַ ספּעציעלע הייל־קאָלאָניע האָט דער פערבאַנד אין קור־אָרט טשעכאָטשינעק.

דער פערבאַנד האָט אויך געגרינדעט אַ ספּע־ציעלע הייל־פּעדאַגאָגישע אַנשטאַלט אין אָטוואָצק, פאַר פּסיכיש־שוואַך־ענטוויקעלטע קינדער. דער דאָ־זיגער אַנשטאַלט העלפט נאָרמירען די בעציהונגען אין די איבעריגע פּעדאַגאָגישע אַנשטאַלטען דורך צונעהמען פון זיי די נייסטיג־דעפעקטיווע קינדער.

דער יעהרליכער בודזשעט פון פערבאַנד בע־טרעפט אַנ'ערך 6 מיליאָן זלאָטעס (קרוב 670 טויזענד דאָלאַר). ביז'ן יאָהר 1927 פלעגט אַ טייל פון בודזשעט דעקען דער „דזשאָינט", אַרום (44%). די איבעריגע פלעגט געדעקט ווערען טייל דורך די סובווענצען פון דער רעגירונג און קאָמונאַלע אינ־סטיטוציעס (10,5%), טייל דורך די קהלה־פער־וואַלטונגען, (3,6%) און לסוף דורך מיטגליד־אָפּ־צאָהל, שפּענדונגען און אונטערנעהמונגען (41,9%)

די לעצטע צייט איז אַ דאַנק דער ענערגישער טעטיגקייט פון פערבאַנד, בעדייטענד געשטיגען די הילף, וואָס ווערט ערטיילט די יתומים־אַנשטאַלטען דורך דער רעגירונג און קאָמונאַלע זעלבסטפערוואַל־טונגען.

אַ גרויסע פערלייכטעגונג פאַר'ן פערבאַנד איז דער דעקרעט פון מלוכה־פּרעזידענט, לויט וועלכען דעם פערבאַנד גיט דאָס רעכט צו פאָדערען פון די קאָמונאַלע אינסטיטוציעס, אומצוקעהרען איהם די קאָסטען פון אויסהאַלטען די יתומים. דערווייל אָבער האָט נאָך דער דעקרעט נישט געבראַכט קיין פּאָזיטיווע רעזולטאַטען. דעם פערבאַנד שטעהט נאָך פאַר פיל אַרבייט ביז דער דעקרעט וועט ברענגען ממשות'דיגע פינאַנסיעלע פּרוכטען.

דער פערבאַנד פיהרט אויך אַ שטאַרקע אויפ־קלעהרונגס־אַרבייט דורך פּעריאָדישע אויסגאַבען. אַזוי גיט דער פערבאַנד אַרויס אין וואַרשא אַ חודש־זשורנאַל אין יודיש „דאָס שוצלאָזע קינד" און אין פּויליש „געזעלשאַפטליכע איבערזיכט" (פּשעגלאָנד ספּאָלעטשני)".

אין איצטיגען מאָמענט לעבט איבער דער פער־באַנד זעהר אַ שווערען פינאַנציעלען קריזיס. די „דזשאָינט"־שטיצע איז פאַר'ן לויפענדען יאָהר רע־דוצירט געוואָרען ביז 20% און שוין אין אַ יאָהר אַרום וועט די דאָזיגע שטיצע לגמרי אָפּגעשטעלט ווערען און דער פערבאַנד וועט זיין אויסגעשטעלט אויף דער אייגענער אויסהאַלטונג.

אויב דער פערבאַנד זאָל זיך אויף ד יאָזיגע מיטלען, פערלאָזען, דראָהט אַנ'אומפערמיידליכער אונ־טערגאַנג זייערע אַנשטאַלטען. די פראַגע פון פער־גרעסערען די שטיצע פון דער רעגירונג און לאָקאַ־לע זעלבסטפערוואַלטונגען איז אַ פראַגע פון צייט, דערווייל קאָן אָבער די אַרבייט נישט וואַרטען, — און די דעפיציטען וואַקסען כסדר.

כדי צו דעקען דעם דעפיציט פון פערבאַנד איז נויטיג אַ סומע לכל הפחות 1 מיליאָן זלאָטעס. מיט'ן צוועק צו בעקומען ד יאָזיגע סומע האָט דער פער־באַנד בעשלאָסען אָנצוהויבען איבער'ן גאַנצען לאַנד אַ זאַמעל־אַקציע. אַנטיילצונעהמען אין דער זאַמעל־אַקציע וועלען איינגעלאַדען ווערען בעקאַנטע און אָנ־געזעהענע פערזענליכקייטען. עס איז צו האָפען, אַז די יודישע געזעלשאַפט אין פּוילען וועט וויסען צו ערפילען איהר חוב לגבי די אומגליקליכסטע צווישען די אומגליקליכע — די יתומים. עס ליגט אָבער אויך אַ חוב אויף דער יודישער געזעלשאַפט אין אויסלאַנד, הויפּטזעכליך אין אַמעריקע קומען צו־הילף דעם פּוילישען יודענטום, וועלכעס זייענדיג אַליין עקאָנאָמיש רואינירט, איז שווער צו טראָגען דעם גאַנצען לאַסט, מיט אייגענע כוחות. די יודישע גע־זעלשאַפט אין אַמעריקע דאַרף אויך זאָרגען דערפאַר, אַז דער „דזשאָינט" וועלכער האָט אָנגעהויבען די יתומים־הילף אין פּוילען זאָל זיין אַרבייט איצט נישט אָפּשטעלען. (יט"א).

טעאַטער און קליינע מיידלעך

אייראָפּעאישע רייזע שמועסען
פון דר. א. קאַראַלניק.

איך בין נישט קיין שרעקעדיגער און געהער אויך נישט צו אַנ'אָרדען פון גזירים, אָבער צום ערשטען מאָל אין מיין לעבען האָב איך דער־פיהלט, אַז אפילו אַ ראַדיקאַלער, זעהר ראַדיקאַ־לער מענש קאָן פלוצלינג בעקומען סימפּאַטיע פאַר אַ „צענזאָר" און אָפּהיטער פון „טהרת המשפחה", א. אַז. וו.

מאָלט אייך אויס — איהר קומט אין אַ וועלט־שטאָט, ווי בערלין. אַ שטאָדט פון „ליטעראַטור, קונסט און וויסענשאַפט", אַ „צענטר פון גייסט. איהר קומט דערצו נאָך פון אַמעריקאַ, פון ניו־יאָרק, וואו איהר זייט פּאָרט אויסגעהונגערט נאָך אמת'ער קונסט, בפרט נאָך אַנ'אמת'ען, גוטען, שעהנעם טעאַטער. זיי שפּילען נישט אַזוי שלעכט, די אַמעריקאַנער אַקטיאָרען; זיי האָבען אַ גאַנץ גוטע רעזשי, אָפּט זענען אפילו די דראַמען זעהר גוט; אַמאָל, אָבער זעהר אַמאָל — ערשט קלאַסיג.

אָבער פאָרט, איהר האָט תמיד דעם געפיהל: דאָס אַלץ איז ניט עכט. דאָרט, אין פּאַריז, אין בערלין, דאָרט אין דעם לאַנד פון קולטור, דאָרט וואַקסען פערטיגע קונסטווערק אויף די בוימער; מען דאַרף נאָר אויסשטרעקען די האַנד און אָפּ־רייסען די פערטיגע פרי. אַזוי איז עס דאָך געווען אַמאָל, מיט יאָהרען צוריק, ווען מיר זענען געווען יונג. און די דראַמאַטישע קונסט — שוין רייף.

אַזוי אין בערלין אַרום 1900, ווען ריינ־האַרדט איז אַרויס מיט זיין פרישער, לעבעדיגער, פאַרביגער קונסט; ווען בראַהמס — אין דעם לע־סינג־טעאַטער — האָט, אַזוי צו זאָגען, געגעבען יעדען אָווענד אַ פּראַקטישען קורס פון עסטעטיק, לויט דער שיטה פון פריעדריך העבעל און די אַנ־דערע שווערוויכטיגע, טיפזיניגע דייטשע דראַמאַ־טורגען. דאַמאָלס איז דאָ צו לעבען געווען נאָך זעהר אין דער הימעל בעהאַנגען מיט פידלען.

און איהר זיצט אין ניו־יאָרק און בענקט צוריק נאָך דער שעהנער צייט, און זייט זיכער, אַז קוים וואָס איהר טרעט אַרויף אויף דער אַל־טער ערד פון אייראָפּע, וועהט אייך אַנטקעגען אַ פרישע לופט פון דעם „הייליגען וועלדעל", ווי אויף דעם בעריהמטען בילד פון בעקלין; נייגען זיך אייך צום גרוס די שלאַנקע, שטאָלצע ציפּרע־סען, און די כהנים־גדולים פון דער קונסט אין לאַנגע, ווייסע כהונה־בגדים שטרעקען אייך אויס די לאַנגע, איידעלע, בלויז געאָדערטע הענט.

אָט אַזוי. נישט ווייניגער.

און איהר קומט קיין אייראָפּע, קיין פּאַריז־און... אָבער פון פּאַריז אַנאַנדערש מאָל, ביי אַנ־אַנדער געלעגענהייט. פּאַריזער טעאַטער איז אַ קאַפּיטעל פאַר זיך, איז תמיד געגאַנגען זיין אייגענעם וועג.

„די" טעאַטער־שטאָדט איז דאָך געווען בער־לין. פון דאָרט די נייע לאָזונגען. איבער בערלין האָט געפיהרט דער שליאַך צו דער מאָדערנער קונסט.

און איהר קומט קיין בערלין, הויבט אָן דעם ערשטען אָווענד צו זוכען אין וואָס פאַר אַ טע־אַטער געהט מען, וואָס זאָל מען זעהן, און איהר קומט: אין דעם און דעם טעאַטער — „דריי מאָל חתונה", אַ דראַמע מיט ערפאָלג. דער טיטעל — נישט זעהר אינטעלעקטועל; אָבער ווער ווייסט, אפשר איז עס פאָרט טיפער אַ ביסעל? אָדער אפילו בודאַפּעשטער „שאַמאַנטער" דראַמאַ־טישער שפּאַס? איהר זייט שוין גרייט צו פאָהרען אין דעם טעאַטער, אָבער איין קוק אויף דעם גרויסען טעאַטער־פּלאַקאַט צושטערט אַלע אייערע אילוזיעס, און אויך דער חשק. וואָס די דאָזיגע „דריי מאָל חתונה" איז? ... סחורה. ניין, וואָס זאָג איך — אונזער „הייס" — אונזער טעאַטער בלוט, אונזער אומשטערבליכע, קלאַסישע, הויכע דראַמע: „אייבי'ס איריש ראָוז".

פערשטעהט איהר, עס האָט זיך געלוינט צו קומען קיין בערלין, כדי צו האָבען נאָך אַמאָל פאַר די אויגען אָט דאָס „אייביגע מייסטערווערק"!

און מאָלט אייך אויס. אַז די בערלינער קרי־טיקער האָבען זיך גאַנץ ערנסט בעפאַסט מיט דעם „פּראָבלעם" פון „אייבי'ס איריש דאָוז", און אַז אַ גייסט־פינקלענדער שרייבער, ווי אַלפרעד קער, האָט עס נישט געהאַלטען פאַר אַ פחיתת הכבוד צו שרייבען אַנ'„עסעי" וועגען ען ניקאָל'ס ווערק!

שווער איז דער דייטשער מענש, און ער פערשטעהט אפילו נישט קיין קאַטאָוועס. עס וועט זיך אפשר באַלד געפינען אַ דייטשער פּריוואַט־דאָצענט, וואָס וועט אָנשרייבען אַ „שריפט" וועגען דער וועלט־אַנשויאונג פון אייבי און זיין איי־רישער ראָוז, און אויף הונדערט און זעכציג זיי־טען וועט ער אַנאַליזירען די „פּראָבלעמען" און די טעאָרעטישע גרונטלאַגען פון מיס ניקאָלס.

מילא, אויב זיי האָבען הנאה דערביי, מיין דאגה! הייסט עס, אַז איין דראַמע איז שוין אַראָפּ פון מיין ליסט. איך ווער שוין אַביסעל פּאָרזיכ־טיגער — ווער ווייסט, אפשר זענען די איבעריגע דראַמעס אויך ניקאָלס'יאַדען, אָדער פון דעם איי־גענעם מין?

אָבער דאָ שטעהט נעבען אייך יוגענד און איז אומגעדולדיג. אַ זעהר יונגע יוגענד, פופצעהן איינונצוואַנציג, און די יוגענד — דערצו נאָך פון דעם אומגעדולדיגען, קאַפּריזען געשלעכט — ציהט אייך ביים אַרבל: „פּאַפּאַ, ענטשייד זיך שוין, עס ווערט שוין שפּעט".

און איהר מוזט זיך ענטשיידען. און אָט האָט איהר געפונען: ריינהאַרדט, דאָס „דייטשע טע־אַטער", אַ דראַמע פון אַ נייעם ווינער קינסטלער, אַ דראַמע דער נאָמען פון וועלכער — „די פער־ברעכער".

וואָס קאָן זיין בעסער — ריינהאַרדט'ס רעזשי, [illegible]

דאס לאדזשער לעבן

ניי'ער פאלקסבלאט

25 מאָנטאָג — טז אדר א' תרפ"ט	פעברואר זון-אויפגאַנג 6 38 זון-אונטערגאַנג 5.02

די אַקציע פון די וואָרים- און דערנעהרונגס-פונקטען.

די ברייטסטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג זענען מחויב די אַקציע צו אונטערשטיצען.

נעכטען אין אָוונד איז אין לאָקאַל פון ראַדאָשיצקע בראַטשינאָשטש פאָרגעקומען אַ זיצונג פון נויט־הילפס־קאָמיטעט, וועלכער פיהרט איצט אָן מיט דער אַקציע פון די וואַרים־ און דערנעהרונגס־פונקטען.

עס זענען אַנוועזענד געווען די ה"ה: סענ. בורזינער, ד"ר ברוידע, רעד. י. אונגער, גראַף, ראַזאַר פּליוואַצקי, סטאַנ. יאַראָטשינסקי, ראַזאַר נייַמאַן, ד"ר שווייג, פרוי ד"ר רעזניק, אברהם קאָהן, רעד. האַמבורסקי, רעד. קאַראַן, רעד. לאַזאַר פוקס, י. שולמאַן און ז. קליין.

ד"ר ברוידע האָט רעפערירט וועגן דעם אַלגעמיינעם גאַנג פון דער אַקציע, פרוי ד"ר רעזניק האָט אָפּגעגעבן אַ בעריכט פון די בעזונדערע וואַרים־ און דערנעהרונגס־פונקטען. עס ווייזט זיך אַרויס אויפ'ן סמך פון דער ערפאַהרונג פון דער וואָך, זינט ס'עקזיסטירען די דערנעהרונגס־פונקטען, אַז זיי האָבען זיך ערוואָרבען אַן'אומגעהויערע פּאָפּולאַריטעט צווישען דער בעפעלקערונג אין אַלע עקען פון דער שטאָט. די פרעקווענץ שטייגט פון טאָג צו טאָג. אין אַ רייהע ערטער איז זי געשטיגען מעהר ווי אויף דאָפּעלט. אין אייניגע פונקטען ווערען אַרויסגעגעבען טעגליך 800 און מעהר דערנעהרונגס־פאָרציעס. עס בעמערקט זיך אַ גרויסער בעזוך פון קינדער (וועגען די קינדער־בעזוכער האָט דער עקזעקוטיוו פון קאָמיטעט בעשלאָסען, אַז זיי האָבען אין אַלע היגיענישע פאָרצוגן פאַר דערוואַקסענע). עס קומען פיל פּאַלעבאַטישע יודען וועלכע האָבען זיך פריהער אָפּגעהאַלטען פ ן בעזוכען די פונקטען.

אין דער דיסקוסיע, וואָס האָט זיך ענטוויקעלט אַרום בעריכט, איז די אַלגעמיינע מיינונג געווען, אַז וועגען ליקווידירען די פונקטען אין איצטיגען מאָמענט קאָן קיין רייד נישט זיין, ווייל די נויטווענדיגקייט אין דער ראַזיגער פאָרם פון הילף איז זעהר אַ גרויסע די דערנעהרונגס־פונקטען מוזען דערווייל אויפגעהאַלטען און ווייטער געפיהרט ווערען.

עס איז דעריבער אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע וועגען די נויטיגע געלד־מיטלען אויף פאָרטזעצען די אַקציע. ווי בעקאַנט, ווערט די אַקציע אין אַ געוויסער מאָס סובסידירט דורך געזעלשאַפטליכע און פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס, אָבער די סובסידיעס וועלען זיין ווייט נישט גענוגענד אויף צו פיהרען די אַקציע אין דעם אומפאַנג, וואָס ווייזט זיך אַרויס פאַר דרינגענד נויטווענדיג. דער קאָמיטעט רעכענט צוליב דעם אויף דער אונטערשטיצונג פון דער ברייטסטער געזעלשאַפט. עס מוז דורכגעפיהרט ווערען אַ ברייטע זאַמעל־אַקציע, און יעדערנס חוב איז מיט וואָס נאָר ער קאָן, צוהילף צו קומען דער אַקציע, פון וועלכער עס געניסען דעם היינטיגען טאָג טויזענדער נויטבעדערפטיגסטע, דערונטער אַ גרויסער פראָצענט קינדער.

דער קאָמיטעט האָפט, אַז די עפענטליכע זאַמלונגען, וועלכע זענען אונטערגענומען געוואָרען דורך די יודישע צייטונגען, וועלען בעוועגען די ברייטסטע קרייזען זיך אָפּצורופען; מעגען זיין די קלענסטע שפענדען — וועלען זיי האָבען אַ בעדייטונג און וועלען מיט דאַנק אויפגענומען ווערען.

אויך אונזער רעדאַקציע, וועלכע האָט געגעבען די איניציאַטיוו צו דער אַקציע, נעהמט ווייטער אָן שפענדען פאַר די וואַרים־ און דערנעהרונגס־פונקטען.

* * *

ה' יעקב גלאַזער פון ראַדאָגאָשטש האָט איבערגעגעבען אין אונזער רעדאַקציע 17 זל. פאַר די דערנעהרונגס־פונקטען.

סאָוויעטען גרייטען זיך צו קויפען אין לאָדז.

פרייטאָג איז קיין לאָדז געקומען דער פאָרשטעהער פון „צענטראָסאָיוז" אין מאָסקווע, געלִיקמאַן, וועלכע נעמט דאָ פיהרען אונטערהאַנדלונגען מיט די לאָדזער אינדוסטריעלער וועגען נייע קניות פון טעקסטיל־סחורות פאַר די סאָוויעטען. די סחורות זאָלען בעשטעלט ווערען אויף אָפּצונעהמען זיי אין מאַי, יוני און יולי. דאָס זאָלען זיין ווינטער־סחורות און טיכלעך פאַר דער פּויערים־בעפעלקערונג. די הויך פון די בעשטעלונגען איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען און וועגען דעם דאַרפען נאָך אָנקומען אינסטרוקציעס פון מאָסקווע, אָבער ווי מ'רעכענט וועט זי בעטרעפען איין מיליאָן דאָלאַר. די קניות וועלען געמאַכט ווערען ביי די זעלבע פירמעס, וואָס דעם לעצטען מאָל.

ווי מ'טיילט אונז ווייטער מיט, זאָלען די סאָוויעטען זיך האָבען פּראָאינטערעסירט מיט אַ רייהע אַרטיקלען, וואָס האָבען פריהער געהאַט אַ שטאַרקען אָפּזאַץ אין רוסלאַנד און וואָס ווערען איצט כמעט נישט אויסגעאַרבייט, ווייל אויף זיי זענען נישטאָ קיין אָפּנעהמער. לאָדז האָט זיך אָבער אין די דאָזיגע אַרטיקלען ספּעציאַליזירט פון פריהער און וועט קענען צושטעלען די געפאָדערטע סכומים. אינטערעסאַנט איז, אַז די סאָוויעטען אינטערעסירען זיך ספּעציעל מיט אַזעלכע אַרטיקלען, וואָס זיי אַליין אַרבייטען זיי נישט אויס אין רוסלאַנד און קענען זיי ערגיץ אַנדערשוואו אויך נישט בעקומען.

ס'איז דערווייל דאָ גענוג קויהלען

און מ'דאַרף זיך נישט זאָרגען, ווען ס'איז דאָ געלד...

(2) דער עולם איז נאָך אַלץ אין איין שרעק, אַז די פראָסט, וואָס האָבען לעצטענס אויסגעמאַטערט זענען נאָך נישט „ליקווידירט", און דעריבער רייסט מען זיך נאָך אַלץ וועגען קויהלען אויף זאַפּאַס.

די וואָיעוואָדזטווע קלערט דעריבער אויף, אַז איצט איז גאָר קיין רייד נישטאָ וועגען אַ וואַסער־נישט־איז קויהלען־קריזיס, און אַז לאָדז מיט דער פּראָווינץ איז איבערגעלאָדענט מיט קויהלען.

איצט שטעהט מען שוין נישט אין די רייהען ביי די קויהלען־סקלאַדעס אין דער פערקויף קומט פאָר אָהן שום בעגרעניצונג.

אגב גיט אויך די וואָיעוואָדזטווע אַכטונג, אַז דער טראַנספּאָרט פון קויהלען קיין לאָדז זאָל נאָרמאַל פונקציאָנירען, און נישט אַכטענדיג אויף די שנייען אויף די וועגען פיהרען די משאות־צוגען נאָרמאַל צו די נייע קויהלען־טראַנספּאָרטען.

* * *

(וו) די פּאָליצײַ־קאָמיסאַס אין דער בעגלייטונג פון פּאָליציי־פונקציאָנערען האָבען קאָנטראָלירט די קויהלען־סקלאַדעס אין אונזער שטאָט און פעסטגעשטעלט, אַז אומעטום איז דאָ גענוג קויהלען. אויב עס וועט, אלזאָ, פעסטגעשטעלט ווערען, אַז מ'געהמט צו הויכע פרייזען פאַר די קויהלען, וועלען די שולדיגע אַרעסטירט ווערען און איבערגעגעבען אין געריכט.

קאַמף געגען ראַק.

אויף דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון דער געזעלשאַפט צו בעקעמפען די ראַק־קראַנקהייט איז פון די בעריכטען, וועגען דער טעטיגקייט פון דער געזעלשאַפט צו זעהען, אַז צווישען די ברייטע מאַסען איז אויפגעוואַקסען די פּראָאינטערעסירונג צו דער אַרבייט פון דער געזעלשאַפט און די פערשטענדניש אַז די ראַק־קראַנקהייט קען מען בעקעמפען, אויב מען הויבט זי אָן בעציייטענס צו היילען די פערוואַלטונג פון דער געזעלשאַפט האָט געלעגט בעזונדערען אכט דערויף, אַז די בעפעלקערונג זאָל עס בעוואוסט ווערען צו דעם צוועק האָט מען פערשפּרייט פּראָפּאַגאַנדע־פּלאַקאַטען; בראָשורען, אַרטיקלען, בעריכטען וועגען קאַמף מיט'ן ראַק אין לאַנד און אין אויסלאַנד, אָרגאַניזירט פאָרלעזונגען א.ד.גל.

פון בעריכט פון אינסטיטוט צו היילען מיט ראַדיום, וועלכען די געזעלשאַפט האָט אָרגאַניזירט איז צו זעהען, אַז פון 231 פערזאָן, וועלכע האָבען זיך געווענדעט אין אינסטיטוט זענען 149 געווען קראַנק אויף אַ ראַק; פון דער צאָהל האָט מען 112 געהיילט מיט ראַדיום און רענטגען. די איבעריגע 37 האָבען זיך אָדער נישט געמאָלדען, אָדער מען האָט זיי נישט געקענט היילען.

צווישען די קראַנקע זענען די גרעסטע טייל געווען פרויען — 76 און מענער 36; די גרעסטע טייל קראַנקע זענען געווען אין עלטער פון 40—60 יאָהר.

אין דער פערוואַלטונג זענען אַריין: פרויען — י. לאַנגע, י. פּאַלימאַווסקי, ס. ראַנציגער, אַ. אייזענבראַון, ב. אייטינגאַן, ד"ר א. גאָלדמאַן, ל. האַוּך. ל. הערבסט, ה. האַרדליטשקאַ, י. יאַ שעמבאַוווסקי, ע.י ווגניקעל, מ. קאָהן, מיכאַל קאָהן, י. לעווענשטיין, דר. י. מאַושינסקי, דר. ע. מיטעלשטאַט, פּ. סאַנגע, דר. סטאַנ. סקאַלסקי, ט. שולבאָרסקי, ט. טאָמיצקי, וול. ווסטשעקליצאַ, ה. יוּרגער, א. ציגלער און אַ. ליפּינסקי.

3

אין דער רעוויזיר־קאָמיסיע אויפ'ן יאָהר 1929 זענען אַריין: די ה"ה: ק. ענדער, וול. האַראָדינסקי, ה. שווייקערט, פּ. סייפסעלט און מ. ווישעוויאַנסקי.

לאַניוכאַ זאָל אַפּעלירען.

(וו) לויט די פערשידענע קשיות, וואָס דער בלוטיגער מערדער לאַניוכאַ האָט נעכטען געשטעלט, אורטיילט מען, אַז ער „דענקט" צו אָנגעבען אַן אַפּעלאַציע וועגען מינערן דעם פּסק־דין. כידוע, קאָן מען אָבער זיינע רייד און פּלענער נישט נעהמען ערנסט אין בעטראַכט.

* * *

דערווייל רוהט נישט די מאַניקיוּשיסטקע איירענע נאָוואַצקאַ (וועגען וועלכער מיר האָבען געשריבען) און הערט נישט אויף צו פערזיכערן, אַז לאַניוכאַ איז בעגאַנגען זיין שרעקליכע טאַט אונטער אַ היפּנאָ', פון וועלכען ער האָט זיך לעת־עתה נישט בעפרייט.

אינטערווענץ פון צוקערניע־אינהאַבער און שענקערס

וועגען די האַנדעלס־שעה'ן.

(2) עהערנעכטען האָט זיך אַ דעלעגאַציע פון צוקערניע־אינהאַבער און שענקערס געמאָלדען אין דער וואָיעוואָדזטווע מיט אַן'ענטשפּרעכענדען מעמאָריאַל וועגען ערלויבען זיי צו האַנדלען פון 7 אינדערפריה ביז 12 אַ זייגער אין אָוונד.

ווי מען רעכענט וועט דער דאָזיגער ענין ערלעדיגט ווערען פּאָזיטיוו.

פון די שאַצונגס־קאָמיסיעס.

ראַס פינאַנץ־מיניסטעריום האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג לויט וועלכער די מיטגלידער און זייערע קאַנדידאַטען פון די שאַצונגס־קאָמיסיעס אויף פערמעגענס־שטייער פערבלייבען אויף זייערע אַמטען ביז ענדע יאָהר 1929.

צוגאַב־פּאָבאָר־קאָמיסיע.

(ב) דאָנערשטאָג, דעם 28, ד. ח. וועט פאָרקומען אַ צוגאַב־פּאָבאָר־קאָמיסיע פאַר די מיליטער־פליכטיגע, וואָס האָבען זיך ביז־איצט נישט געשטעלט פאַר די קאָמיסיעס. צו דער דאָזיגער קאָמיסיע זענען מחויב זיך צוצושטעלען די אַלע, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון די פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען: 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14, אין לאָקאַל אויף פּאָמאָרסקע 13.

פערשפּעטיגט די באַהנען.

(וו.) צוליב די שנייען האָבען זיך נעכטען כמעט אַלע צוגען פערשפּעטיגט. די באַהן־ליניעס ווערען אומאויפהערליך גערייניגט.

די אַרבייטסלאָזיגקייט.

(—) אין לאָדזער מלוכה'שען־אַמט פאַר אַרבייטס־פערמיטלונג זענען די פאָריגע וואָך געווען פערעגיסטרירט 27.190 אַרבייטסלאָזע, פון דעם בלויז אין לאָדז — 20.106.

אונטערשטיצונגען האָבען דערהאַלטען 17.948 פערזאָן פון זיי 629 פון מלוכה־פאָנדען און די איבעריגע — נאָרמאַלע פון אַרבייטסלאָזען־פאָנד. אין לאָדז גופא האָבען אונטערשטיצונגען דערהאַלטען 13.946 אַרבייטסלאָזע.

אין פערלויף פון דער וואָך האָבען פערלוירען זייער בעשעפטיגונג 513 אַרבייטער און 703 האָבען בעקומען אַרבייט; 90 זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען צו אַרבייט אויסער לאָדז. אין אַמט זענען דאָ נאָכפראַגען אויף 47 אַרבייטער פון פערשידענע פאַכען.

די וואָג פון ברויט אויף די צעטעלעך.

(וו.) די לאָדזער סטאַראָסטווע האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז אויף די צעטעלעך וואָס זענען אָנגעקלעפּט אויף די ברויטען זאָל גענוי זיין בעצייכענט די וואָג פונ'ם ברויט. נישט־געוועהנליכע לאַבענס ברויט דאַרפען האָבען אויפשריפטען, אין וועלכע עס ווערט געבעטען צו קאָנטראָלירען די וואָג ביים איינקויף.

די עקזאַמענס פאַר נישט־קוואַליפיצירטע לעהרער.

(2) מיר דערוויסען זיך, אַז דעם 15 אַפּריל וועט פאָרקומען דער מעטאָדיש־פעדאַגאָגישער עקזאַמען פאַר נישט־קוואַליפיצירטע לעהרער. דער עקזאַמען וועט פאָרקומען אין דער שולע א. נ. „קעניגין יאַדוויגאַ".

ביז'ן 28 פעברואַר מוזען די לעהרער, וואָס ווילען האַלטען דעם עקזאַמען, אָנגעבען בקשות אין דעם לאָדזער שול־אינספּעקטאָראַט.

אַ סעקוועסטער אויף 1000 זל. פאַר אַ שטייער־חוב פון... 5 גראָשען.

צו ה' מ. פּאָזנאַנסקי (ויעלאָנאַ 9) איז געקומען אַ סעקוועסטראַטאָר פון 3. פינאַנץ־אַמט און האָט איהם מיטגעטיילט, אַז ער זאָל זיין דירה־געלד 1000 גל., וועלכע ער איז שולדיג דעם הויז־בעזיצער פּרוסאַק, נישט איינצאָהלען, ווייל ה' פּרוסאַק האָט נישט אָפּגעצאָהלט דעם פינאַנץ־אַמט זיין חוב פאַר'ן הכנסה־שטייער פון 1927 י. ה' פּאָזנאַנסקי האָט אַרויסגעגעבען דעם סעקוועסטראַטאָר די געפאָדערטע פערפּליכטונג און האָט וועגען דעם מיטגעטיילט דעם ה' פּרוסאַק, וועלכער ווייזט אין אויסלאַנד. ה' פּרוסאַק האָט בעאויפטראַגט זיין פּלעניפּאָטענט נאָכצוקאָנטראָלירען דעם ענין, ווייל ער האָט געוואוסט, אַז דער שטייער איז שוין בעצאָהלט.

אין פינאַנץ־אַמט האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז צוליב אַ טעות, בעת דער רעכענונג, איז ה' פּרוסאַק ביים איינצאָהלען דעם שטייער געבליבען שולדיג נאָך... 5 (פינף) גראָשען.

דער בעפולמעכטיגטער האָט איינגעצאָהלט דעם פערבליבענעם חוב און צוזאַמען מיט די ציגזען 6 (זעקס) גראָשען און האָט דערויף בעקומען אַ קוויטונג נומער 758,340.

עס האָט זיך שוין אָנגעהויבען די רייניגונג פון דער שטאָט.

(ז) ווי בעקאַנט איז דורך דער סטאַראָסטווע אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ פעראָרדנונג תיכף צו ברענגען אין אָרדענונג די שטאָט און דער היגיענישע פון אָפּריינינגען די גאַסען פון שניי, פערריכטען די וואַסער־לייטונג אין די הייזער, וואָס זי איז פערפרוירען געוואָרען א. אַז. וו. און נעכטען שוין איז מען צוגעטרעטען צו אַדורכפיהרען די אַרבייט. דער לעצטער טערמין פון ברענגען דאָס אַלץ אין דער געהעריגער אָרדענונג איז דער 4. מערץ. און די אַלע הויז־בעזיצער, וואָס וועלען עס ביז דעם דאָזיגען טערמין נישט טון, וועלען בעשטראָפט ווערען מיט טויזענד זלאָטים, מיט דריי חדשים זיצען, אָדער — מיט ביידע שטראָפען צוזאַמען.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(2) היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: ג. אַנטאָניעוויטש (פּאַביאַניצער גאַס 50), ק. כאָנזשינסקי (פּיעטריקאָווער 164), וו. סאָקאָלאָוויטש (פּושעיאָר 19), ר. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאָ 28), י. זונדעלעוויטש (פּיעטריקאָווער 25), קאַספּערקעוויטש (זגערזשער 54) און ס. טראַוקאָווסקאַ (בזשעזשינער 56).

Dr. med. A. Uryson

אינערליכע קראַנקהייטען

ספּעציעל מאָגען, דאַרם און לעבער־קראַנקהייטען

קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85

ערפּאַנגט פון 3 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג

פאַר וועמען זי שפּילט און פאַר וועמען ער שרייבט...

צוגאַסט ביי דאָראַ ווייסמאַן און אַנשעל שאָר.

זי — אַנ'איידעלע געשטאַלט מיט אַ דין צאַרט פנים, ברוינע פינקלדיגע אויגען, אַ שוואַרצען קאָפּ האָר פעריקעמט נישט לויט דער לעצטער מאָדע, נישט געשוירען — אַ טיפּ פון אַ יודישער, רב'נישער טאָכטער, כאָטש, ווי זי אַליין ערקלערט, שטאַמט זי פון אַ טעאַטראַלישער משפחה און שפּילט טעאַטער פון קינדווייז אָן.

אַנשעל שאָר, אַ הויכער, גרויער הער פון אייראָפּעאישען שניט, דוקא אַ רבנישער זוהן, וועלכער האָט זיין אַרטיסטישע און דראַמאַטורגישע קאַריערע אויסגעקעמפט — אַלס דעזערטיר פון דער ישובה, — ביי זיינע רבנישע טאַטע־מאַמע.

און ביידע זענען זיי ליבע, האַרציגע מענשען, מיט וועלכע עס איז אַ פערגעניגען צו פערברענגען עטליכע שעה אין אַ געמיטליכען געשפרעך.

דאָראַ ווייסמאַן איז אַ צובאַלעוועטע אַרטיסטקע: זי האָט אָנגעהויבען שפּילען טעאַטער אַלס קינד דערצעהלט זי און אין איהר גאַנצער קינסטלערישער קאַריערע האָט זיך איהר נאָך נישט געטראָפען, אַז דאָס פובליקום זאָל זי גרינגשעצען, זיך פערהאַלטען אומרוהיג בעת איהרען אַנ'אַרויסטריט. און גראָד אַזאַ אונאַנגענעהמליכקייט האָט זיך איהר געטראָפען דאָ אין לאָדז, ווען עס איז איהר אויסגעקומען אַנטייל צו נעהמען אין זלמן זילבערצווייגס אַבשידס־אָוונד.

מען האָט איהר שוין אָבער ערקלערט, אַז שולדיג אין דעם איז נישט דאָס פובליקום נאָר די פילהאַרמאָניע, וועלכע איז נישט שטאַרק גע־אייגענט צו טעאַטער־פאָרשטעלונגען, וואו דער גאַליאַרקע־עולם זעהט ביי די זייטען נישט אַרויס די אַרטיסטען, און גראָדע די גאַליאַרקע איז לייַדענשאַפטליך־טעאַטראַליש געשטימט — און עס טוט זיי וויי ווען זיי זעהען נישט און הערען נישט...

— יאָ, די גאַליאַרקע איז פרעכטיג, — זאָגט דאָראַ ווייסמאַן, — דאָס האָט עמיצער פון דער גאַליאַרקע אונז דערקענט פון אַ פינסטערען ווינקעל, וואו מיר האָבען זיך בעהאַלטען אין טעאַטער, צוריק מיט אַ פּאָר טאָג, און וואו מיר האָבען געוואָלט אינקאָגניטא צוזוקוקען דאָס שפּילען פון די אַרטיסטען, דאָס האָט מיך שטאַרק גערירט...

פון די יודישע טעאַטערען אין פּוילען איז דאָראַ ווייסמאַן שטאַרק ענטוישט. זי איז געוואוינט צו פּרעכטיגע טעאַטער־פּאַלאַצען אין אַמעריקאַ. און דאָ איז נישטאָ זיך וואו צו ריהרען... וועגען קאַמינסקי'ס טעאַטער האָט זי אין אַמעריקאַ געהאַט אַ פאָרשטעלונג, ווי וועגען עפּעס אַ בנין, וועלכע זי האָט נאָך אַזעלכעס נישט געזעהען. זי האָט טאַקע אַזעלכעס נישט געזעהען אין אַמעריקע, אָבער אין אַנ'אַנדערען זין. וועהטאָגליך איז אויך דאָס, וואָס אין אַזאַ שטאָט, ווי לאָדז, מיט אַזאַ יודישען טעאַטער־פובליקום איז נישטאָ קיין שטענדיג יודיש טעאַטער.

דאָראַ ווייסמאַן האָט אָבער בעשלאָסען צו שפּילען אין די ערגסטע בעדינגונגען: פּוילען איז די וויג פון יודישען וואָרט, פון דער יודישער קונסט, און גראָד דאָ וויל זי זיך בעווייזען. אין איהר רייזע־פּלאַן מיט גאַסטראָלען ליגט קודם־כל אַ חוץ וואַרשאַ און לאָדז — ווילנא, נאָכדעם די פּוילישע פּראָווינץ, אַפילו די קלענסטע שטעטלעך אויף די קרעסען.

פון די קרעסען האָט דאָראַ ווייסמאַן די אַנ־גענעהמסטע ערינערונגען. זי וועט, זאָגט זי, קיינמאָל נישט פערגעסען, ווי נאָך אַ פאָרשטעלונג אין גראָדנאָ, איז ביים וועקפּאָהרען איהר נאָכגעלאָפען אַנ'אָרימע יודישע פרוי און מיט דאַנק און טרעהרען אין די אויגען איהר אונטערגעטראָגען אַ פּאָר בעשיידענע פעלד־בלימעלעך. די יודענע האָט געזאָגט, אַז די מינוטען, וועלכע זי האָט איבערגעלעבט אין טעאַטער בעת דאָראַ ווייסמאַנ'ס שפּילען, וועלען איהר שטענדיג בלייבען אין זכרון. דאָראַ ווייסמאַן האַלט די פּאָר אָרימע בלימעלעך ווי אַ רעליקוויע.

אין וואַרשא, דערצעהלט דאָראַ ווייסמאַן, האָט זי, געהענדיג אין טעאַטער, בעמערקט שבת נאָכמיטאָג אויך געהען אין טעאַטער אַריין אַנ'עלטערען אָרים־געקליידעטען יוד מיט אַ יודענע און קינד: „און אָט פאַר דער אָרימער פאַמיליע און פאַר עהנליכע פאַמיליעס, כדי זיי זאָלען פערגעסען אָן זייערע טאָג־טעגליכע צרות, כדי זיי זאָלען בעקומען דאָס ביסעל פרייד, וואָס עס קען זיי געבען די עטליכע שעה אין טעאַטער. אָט פאַר די דאָזיגע ווילט זיך מיר שפּילען ביי יעטוועדע אומשטענדען. צוליב זיי וועל איך אַרומפאָהרען איבער די שטעט און שטעטלעך."

אין לאָדז וועלען די געסט בלייבען אַ קורצע צייט. די ערשטע פּיעסע, וועלכע זיי פיהרען אויף, איז „ווייב און געליבטע" ספּעציעל דורך אַנשעל שאָר פאַר דאָראַ ווייסמאַן געשריבען.

נאָכדעם: „די מאַמע פון דער וועלט". די פּיעסע האָט אויך אַ שטיקעל געשיכטע הינטער זיך. אויך זי איז ספּעציעל געשריבען געוואָרען

דורך אַנשעל שאָר פאַר דאָראַ ווייסמאַן. צוריק מיט דריי יאָהר האָבען זיי אַ קורצע צייט געוויילט אין לעמבערג און די פּיעסע האָט געהאַט אַ גע־וואַלדיגען ערפאָלג. דעמאָלט איז געקומען שטאָק־פעדער פון וואַרשאַ און געבעטען פאָהרען מיט דער פּיעסע קיין וואַרשאַ. דאָראַ ווייסמאַן און אַנשעל שאָר האָבען אָבער געמוזט צוריק אַ היים פאָהרען קיין אַמעריקאַ; זיי האָבען די פּיעסע, וועלכע האָט אַזוי אויסגענומען געלאָזט שפּילען די אַרטיסטקע יאַלעס. נאָכדעם איז די פּיעסע אַריבער אויך אין אַנדערע טעאַטערען.

דאָראַ ווייסמאַן ווייסט, אַז די פּיעסע איז מיט גרויס ערפאָלג דאָ געשפּילט געוואָרען דורך אַננאַ יאַקובאָוויטש און דערפאַר טאַקע וויל זי בעווייזען, וואָס פאַר אַ „מאַמע פון דער וועלט" זי, דאָראַ ווייסמאַן, איז.

אין דעם ווייטערדיגען פּלאַן, אויב עס וועט זיך איינגעבען, געהט אַריין אַ גאַנץ נייע פּיעסע „די צובראָכענע היים" און אַ יודישע אָפּערעטע „זיין יודיש מעדעל" און זוז'ערמאַנס „היימאַט".

אַנשעל שאָר אַרבייט אַ חוץ דעם נאָך איבער טאָלסטאָי'ס „אננאַ קאַרענינאַ", וועלכע ער וויל צוגרייטען פאַר דאָראַ ווייסמאַן. ער האָט אויך פערטראַכט אייניגע פּיעסען פונ'ם פּויליש־יודישען לעבען. די נייע פּיעסעס געהן דערווייל נישט אַריין אין פּלאַן פון די איצטיגע גאַסטראָלען.

טאַטיאַנאַ פּ.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספּעציאַליסט פאַר הויט־, האָר און וועַנערישע קרענקהייטען
מענער־שוואַכע, לישיי און רעק, רענטגען־שטראַהלען און
קוואַרץ־ליכט, עלעקטראָ־טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונד.

יודישער קאַמער־טעאַטער
„אררט"
זאַכאַדניאַ 43
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
היינט — 1 פאָרשטעלונג:
אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונד
מיט'ן אַנטייל פון גאַנצען „אררט"־אַנסאַמבל
דער פּראַכטפולער 5. קאַרנאַוואַל־פּראָגראַם
„מאַסקאַראַד" א.נ.
1) אוּבערטור. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער וואַלד־גזלן.
6) אַ מויד אַ צימעס. 7) אַ קרבן פון קאַרנאַוואַל. 9) דער ווייסער מאַסקאַראַד.
ס'נעהמען אַנטייל: שיינע מרים, א. ראָזען, לאַלאַ זילבערמאַן, מינאַ בערן, מ. פּעטערמאַן, זיסעלע גירל, לילי פּערי, ש. דזשיגאַן, מ. פּולאַווער, י. רייגנלאַס, מ. נעלקען, י. שומאַכער, ש. גאָלדשטיין, מ. קאָן און י. יעראַס.
טעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן און י. אַבערזשאַנעק. :—: מוזיק־קאָמפּ.: דוד בייגעלמאַן. קאָנפ.: י. ריינגלאַס. קאָסט.־דעקאָר.: ד. מאַטוס און ש. בלום. ליכט־עפעקטען: י. יעראַזאַלימסקי.
די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונד.

דער בודזשעט פון דער רעליגיע־זער אָפּטיילונג ביי דער קהלה.

נעכטען איז אין דער קהלה פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער בודזשעט־קאָמיסיע.

עס איז אין דער צווייטער לעזונג בעהאַנדעלט געוואָרען דער בודזשעט פון דער רעליגיע־זער אָפּטיילונג.

עס זענען בעשטימט געוואָרען פאַר די 5 מורה־הוראות צו 800 זל. אַ חודש, און פאַר איין מורה־הורה 920 זל. צוזאַמען — 59040 זלאָטעס;

גראַטיפיקאַציעס פאַר די מורה־הוראות איז בעשטימט געוואָרען 9840 זלאָטעס.

פון ראַבינאַט־הכנסות — — —	17000 זל.
און הוצאות — אויך — —	17000 זל.
פענסיעס פאַר שמשים פון ראַבינאַט	1890 אַ י.
צוזאַמען	87,770 זל.

פון די שולען און בתי־מדרשים — הכנסה 13,600 זל.

עליות און נדרים — — —	2,000 זל.
פאַר שטעט אין בית־המדרש —	21,600 זל.
הוצאות: פענסיעס — — —	15,750 זל.
בעהייצונג און בעלייכטונג —	6,500 זל.
אתרוגים — — — — —	500 זל.
אויסהאַלטען דעם כאָר ביי דער שול	8,000 זל.
היגיענע אין שוהל — — —	600 זל.
אויסגאַבען אין בית המדרש —	5000 זל.
צוזאַמען	37,240 זל.

שפּעטער איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען בויען די מקוה אויף דעם געקויפטען פּלאַץ פּלאַץ אויף יוליוש־גאַס 36.

עס איז פאָרגעלעגט געוואָרען אַריינצושטעלען אין ביודזשעט אַ פּאָזיציע פון 100,000 זלאָטעס אויף צוצושטייערן צו בויען די מקוה.

דאָזאָר רוס לעגט פאָר אַריינצוטראָגען נאָר 30,000 זלאָטעס.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע ווערט אָנגענומען די פּאָזיציע פון 100,000 זלאָטעס.

ווייטער איז פאָרגעלעגט געוואָרען אַריינצוטראָגען אין ביודזשעט אַ פּאָזיציע פון 30,000 זל., אויף איבערצובויען די מקוה אויף זאַכאָדניאַ 58.

אַזוי־ווי אין דעם פאָראַיאָהריגען ביודזשעט שטעהט אין דער דאָזיגער פּאָזיציע 120,000 זל. מאַכט זי איצט אויס — 150,000 זל.

פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

דאָנערשטאָג אָוונד איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון ציוניסטישען קאָמיטעט.

צוערשט האָט דער פּאָרזיצענדער דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט אָפּגעגעבען אַ בעריכט פון דער לעצ־טער זיצונג פון דירעקטאָריום פון „קרן־היסוד" אין וואַרשא, אויף וועלכער עס איז אַרומגערעדט געוואָרען דער גאַנג פון דער אַקציע לטובת דעם אויפבוי פון ארץ־ישראל, וואָס ווערט געפיהרט אין גאַנצען לאַנד אונטער דער לייטונג פון דיכטער לייב יפה.

נאָכדעם איז אָפּגעגעבען געוואָרען אַ בע־ריכט פון דער פאָלקס־אוניווערזיטעט און עס איז בעגנומען געוואָרען צו קענטניש, אַז די פאָרלעזונ־גען קומען פאָר סיסטעמאַטיש און ווערען זעהר גוט בעזוכט. צוליב די 100־סטע פאָרלעזונג, וואָס קומט קירצליך פאָר, איז בעשלאָסען געוואָרען איינצואָרדנען דעם 10 מערץ אַ ספּעציעלע פייערונג אין דער פאָלקס־אוניווערזיטעט מיט דער בעטייליגונג פון אַנ'אָנגעזעהענעם פּרעלעגענט פון וואַרשא.

אויפ'ן פאָרשלאַג פון רעד. אוגער ווערט דע־רויף בעשלאָסען איינצואָרדנען מיטוואָך, דעם 27 ה. ח. אַ פערזאַמלונג אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם 10־טען יאָהר־טאָג פון דעם היסטאָרישען געשעה־ניש, ווען די ציוניסטישע פערטרעטער האָבען פאַר דער פרידענס־קאָנפערענץ אין פּאַריז פאָרגע־לעגט די פאָדערונגען וועגען דער יודישער נאַ־ציאָנאַלער היים אין ארץ־ישראל.

צולעצט האָט דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט אָפּגע־געבען אַ בעריכט וועגען דער לאַגע אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען.

אַ שלימזל'דיגע ציפער — 13.

(וו.) לויט סטאַטיסטישע ציפערען זענען די לוינען פון די וועבערס אין לאָדז געשטיגען אין לעצטען יאָהר מיט 13 פּראָצענט.

אָנהויב פון די מאַטורע־עקזאַמענס.

(2) דאָס לאָדזער שול־קוראַטאָריום האָט ערהאַלטען אַ מעלדונג פון בילדונגס־מיניסטעריום, אין וועלכער עס איז פעסטגעשטעלט דער טערמין פון די היי־יאָהריגע מאַטורע־עקזאַמענס.

אין די מיטעל־שולעס וועלען זיך, אַלזאָ, די מאַטורע־עקזאַמענס אָנהויבען דעם 13. מאַי לויטן ביז־איצטיגען סיסטעם.

גרינדונגס־פערזאַמלונג פון יודישען זאַטלער־צעך.

די טעג איז אין לאָקאַל פון צענטראַלען יודי־שען האַנדווערקער־פערבאַנד (פּאָלודניאָוואַ 4) אונ־טער פאָרזיץ פון א. זילבערבערג פאָרגעקומען די גרינדונגס־פערזאַמלונג פון יודישען זאַטלער־צעך אין לאָדז און לאָדזער וואָיעוואָדסטווע.

פון אינדוסטרי־אַמט ביים מאַגיסטראַט האָט בעגריסט די פערזאַמלונג הי' ד"ר לוקאַשעוויטש.

אַלס גרינדער פון צעך, זענען געוועהלט געוואָרען די ה"ה: א. זילבערבערג, ס. שלאַך, א. אויער, און י. ביהענשטיין.

פאַר דער וואַהל פון דער וועלט-שיינהייט אין אַמעריקאַ

וואָס פאַר אַ פרוי האַלט מען יעצט פאַר אַ שיינע אין אַמעריקאַ?

די צאָהלרייכע קאָנקורסען פון פרויען-שעהנהייטען, וואָס קומען איצט פאָר אין יעדען לאַנד, האָבען צו דער פראַגע וועגען פרויען-שעהנהייט אַרויסגערופען אַ גרויסען געזעלשאַפטליכען אינטערעס און זי פערוואַנדעלט אין כמעט אַנ'ענין פון נאַציאָנאַלער אַמביציע. יעדענפאַלס האָט דאָס ווערטעל „שקר החן והבל היופי" פערלוירען פיל פון זיין ווערט און מען גיט זיך אָפּ מיט דער פראַגע וועגען דער פרויען-שעהנהייט גאַנץ ערנסט, ווי מיט אַ זעהר וויכטיגער פראָבלעם. איצט דאַרף אַמעריקאַ ענטשיידען די פראַגע וועגען דער וועלט-שעהנהייט.

אָבער צי איז דען שעהנהייט בכלל, און פרויען-שעהנהייט בפרט, אַנ'איינהייטליכער, פעסטער און אומפערענדערליכער בעגריף? דורכאויס נישט.

אויף יעדער זאַך אין דער וועלט איז פאַראַן אַ מאָדע, און דער בעגריף וועגען דעם, וואָס עס איז שעהן און וואָס עס איז מיאוס, ווענדט זיך זעהר פיל אין דער מאָדע. דאָס, וואָס מיט יאָהרען צוריק איז געווען שעהן און אָנציהענד, וואָלט איצט אפשר פעררעכענט געוואָרען אַלס אַנ'אָפּשטויסענדע מיאוס'ע זאַך, ווייל עס האָבען זיך פאַר דער צייט געביטען די בעגריפען פון שעהנקייט, ווייל די מאָדע האָט זיך פאַר דער צייט שטאַרק געענדערט.

אַזוי איז דאָס אויך מיט דער שעהנקייט פון אַ פרוי. אַ שעהנע פרוי פון אַמאָליגע צייטען וואָלט איצט אפשר פעררעכענט געוואָרען אַלס אַ מיאוס'ע, און אפילו איצט אויך איז דער בעגריף וועגען אַ שעהנער פרוי נישט אומעטום איין און דער זעלבער. די געשמאַקען פון איירָאָפּעער און אַמעריקאַנער, צום ביישפיל, קומען זיך נישט אַלע מאָל צונויף.

אין אַמעריקאַ זענען אויך פאָרגעקומען גרויסע ענדערונגען אין דעם געשמאַק פון דעם עולם און אין דעם בעגריף פון שעהנקייט.

אינטערעסאַנטע פאַקטען וועגען דעם נייעם בליק אויף שעהנקייט אין אַמעריקאַ ברענגט אַלבערט וויגאַם אין אַנ'אַמעריקאַנער זשורנאַל.

דער בעגריף פון שעהנקייט, שרייבט ער, ענדערט זיך פון איין ראַסע צו דער צווייטער און פון איין דור צו דעם אַנדערען.

ביי איינציגע ווילדע שבטים איז אַ פרוי פעררעכענט אַלס אַ שעהנע נאָר דאַן, ווען זי איז פעט. פערקעהרט, ביי אַנדערע ראַסען קאָן נאָר אַ דינע, שלאַנקע פרוי זיין שעהן. נאָכמעהר: ס'איז געווען אַ צייט אין אַמעריקאַ, ווען די שענסטע כאַריסטקעס אין די טעאַטערס זענען געווען יענע, וועלכע האָבען געהאַט אַ שווערע וואָג. אַ דינע כאַריסטקע איז געווען אויף צרות איצט אַז יעדע שעהנע כאַריסטקע פון זיגפילד טעאַטער לייכט, דין און שלאַנק, און אין דעם בעשטעהט איהר הויפּט שעהנקייט.

אָבער מען פאָדערט היינטיגע צייטען פון אַ שעהנהייט פיל מעהר ווי אַמאָל. אַ שעהנעם פנים, אַ גראַציעזע פיגור און אַנ'אָנציהענד, רייצענד שמייכעל איז נאָך נישט גענוג. מען ווז אויך האָבען אין זיך גענוג אינטעליגענץ, שכל און פערזענליכקייט, צו ווערען אַ פולקאָמענע שעהנהייט. זיין אַנ'אמת שעהנע אַמעריקאַנער פרוי, מיינט היינטיגע צייטען נישט נאָר זיין קערפערליך אָנציהענד, נאָר אויך גייסטיג אינטערעסאַנט, אַזוי פערזיכערט מר. וויגאַם.

ער ברענגט צעהנדליגער ביישפילען פון די אַמעריקאַנער שעהנהייטען. ער האַלט אפילו, אַז די היינטיגע שעהנע כאַריסטקעס שטעהען אויך גייסטיג פיל העכער, ווי די דורכשניטליכע אַמעריקאַנער פרוי. די פערשפרייטע מיינונג, אַז זעהר אַ שעהן מיידעל האָט מעהרסטענס קיין שכל נישט, איז איצט דורכאויס פאַלש. ווייל שכל, אינטעליגענץ איז איצט ענג פערבונדען מיט שעהנקייט. און דאָרט, וואו עס פעהלט שכל און אינטעליגענץ, פיהלט זיך דאָס גלייך אין דעם אויסזעהן. אַ נאַריש טעמפּ פנים, אין וועלכען עס פיהלט זיך נישט קיין נשמה, קיין רייכער גייסט, איז אין דער אמת'ען גאָרנישט שעהן און גאָרנישט אָנציהענד.

דער שרייבער נעהט נאָך ווייטער און דער־קלעהרט, אַז אין אַלגעמיין ווערט מען אין אַמעריקאַ שעהנער פון דור צו דור. עס האָבען זיך אַריינגעגאָסען נייע שטראָמען אימיגראַנטען, פערשידענע טיפען און ראַסען האָבען זיך צונויפגעמישט און דאָס האָט געשאַפען אַ שעהנערען אַמעריקאַנער טיפּ מענשען.

וואָס אינטעליגענטער עס ווערט דער עולם, וואָס העכער ער ווערט גייסטיג, אַלץ מעהר און מעהר דריקט זיך דאָס אויס אין דעם אויסזעהן פון מענשען, ווייל גייסטיגע און פיזישע שעהנקייט איז מעהרסטענס ענג פערבונדען. אַ פנים, אין וועלכען עס שפּיגעלט זיך אָפּ שכל, אין וועלכען עס פיהלט זיך אַ רייכער גייסט מיט אַ שעהנער נשמה, מוז זיין שעהן. ער ווערט אַזוי ווי בעלויכטען פון אינעווייניגסטען ליכט.

מערקעהרט, נראָבקייט, טעמפּקייט און אָפּגעשטאַנענקייט לאָזען זיך פיהלען אויך אויסערליך: מיט איין וואָרט, דער פנים איז אַ שפּיגעל פון דער נשמה, נישט אומזיסט קאָנט איהר אָפּט אויסלייענען פון אַ מענשענס פנים זיין כאַראַקטער, זיין פערגאַנגענהייט, זיין יחוס און אפילו זיינע געדאַנקען און געפיהלען. מען דאַרף אָבער קאָנען לייענען פון אַ מענשענס פנים. מען דאַרף קאָנען ריכטיג אָפּשאַצען דעם מענשענס שעהנקייט. דאָס איז אַ קונסט, וואָס נישט אַלע ווייסען. דעריבער זענען פאַראַן אַזוי ווייניג מבינים אויף אמת'ע מענשליכע שעהנקייט. און דאָס איז אָפּט מאָל אַ גליק פאַר די מיאוס'ע: מען האַלט זיי אָפּט פאַר שעהנע גאָרנישט פערדינטערהייט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען. מענער-שוועכע. אַלע אַרט [illegible]
[illegible] מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
[illegible] 10—8 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוונט

r. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און ל. נגעי-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערושער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערס אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

[illegible]

גילטיג דעם 25-טען פעברואַר 1929

.8858 L. Sz.

מען קאָן ביים מאַן אויסמאָהנען זיין פרויס שטייער חובות, וועלכע זי איז שולדיג געבליבען בעת זי איז געווען אַ פריילין. בפרט, ווען דער מאַן פיהרט ווייטער דאָסזעלבע געשעפט.

.8859 אַ קליינהענדלער.

קעגען יעדען בעל חוב קאָן מען אָנווענדען אַ פרזשימוס, סיידען עס האַנדעלט זיך וועגען אַ בעל חוב, וועלכער איז עלטער פון 70 יאָהר, וועלכער איז נאָך מינדיעהריג אָדער נישט פולעהריג, וועלכע לאָזען איבער קינדער אָהן מיטלען צום לעבען.

קיין פרזשימוס קאָן אויך נישט אָנגעוואָנדען ווערען לגבי שוואַנגערע פרויען און קעגען נאָהנטע משפחה.

8860 א. זילבערשטיין:

די בעקאַנטמאַכונג, וועלכע איהר האָט געגעבען אין דער אַלגעמיינער פּרעסע וועגען פערלוירענעם וועקסל קאָן האָבען אין בעסטען פאַל נאָר אַ פּראַקטישען ווערט, קיין רעכטליכען נוצען קאָנט איהר פון אַזאַ פּובליקאַציע נישט האָבען, ווייל לויט די פערפליכטענדע פאָרשריפטען מוז די מעלדונג וועגען פערלוירענע וועקסלען פערעפענטליכען דאָס געריכט.

די צוואה

פון קרוינפּרינץ רודאָלף.

אויף דעם שייד-וועג.

עס זענען געקומען זעהר קריטישע טעג פאַר רודאָלף'ן, אין דעם קאַמף מיט אַלע זיינע שונאים אין קאַמף מיט דעם אייגענעם טאַטען קייזער פראַנץ יאָזעף, וועלכען רודאָלף האָט בעטראַכט פאַר זיין ערגסטען שונא, איז דעם קרוינפּרינץ פּלוצים עמיצער איבערפאַלען פון רוקען.

— געווען איז דאָס רודאָלפ'ס געוויסען.

דער מאַן, וואָס איז געווען אַזוי שטאַרק אין זיינע מעשים און וועמענס עקשנות האָט נישט געקאָנט צובראָכען ווערען אפילו דורך קייזער, האָט פּלוצים פערלוירען די כחות און זיין אייגען געוויסען האָט איהם אָנגעהויבען צו פּלאָגען.

נעהמען אַ מאָמענט, ווען רודאָלף האָט זיך ערנסט פערטראַכט, צי זאָל ער זיך אַריינלאָזען אין קאַמף, וואָס האָט שוין געבראַכט דעם ערשטען בלוטיגען קרבן און האָט געדראָהט נאָך מיט אַזאַ אַ פערנלייך פיל גרעסערע בלוט-קרבנות. ער, דער מאַן, וואָס האָט געוואָלט ברענגען נור גליק פאַר די עסטרייכישע פעלקער, האָט זיך נישט מיט אַזאַ לייכטען האַרץ געקענט ענטשליסען צו אַ רעוואָלוציע געגען קייזער פראַנץ יאָזעף, וואָס האָט אומבערינגט געמוזט האָבען אַ בלוטיגען פערלויף.

רודאָלף דערצעהלט אויך אין זיין טאָג-בוך, אַז ביי דער גאַנצער שנאה, וואָס ער האָט געהאַט צו זיין פאָטער, האָט ער אָבער דאָך שטענדיג אין ענטשיידענדען מאָמענט, ווען ער האָט געדאַרפט הויבען די האַנד געגען איינענעם פאָטער, פּלוצים דערשפּירט אַ בושה פאַר זיך אַליין.

דער שטאָלצער רודאָלף האָט נישט געקאָנט זיך צואַמענלעבען מיט דעם געדאַנק, אַז די וועלט און די היסטאָריע זאָלען איהם אַמאָל משפּט'ען אַלס בן סורר ומורה, וואָס האָט אומגעבראַכט דעם אייגענעם טאַטען.

עס איז ביי רודאָלף'ן אויפגעשוואומען דער געדאַנק פון זעלבסטמאָרד.

דאָס וואָלט אייגענטליך געווען די בעסטע און בעקוועמסטע לעזונג, קיינעם וואָלט קיין קריוודע נישט געשעהען און דאָס אומרוהיגע געוויסען פון קרוינפּרינץ וואָלט ענדליך בעקומען רוה.

די געשטאַלט פון אומגעבראַכטען פירשט בראַגאַנצאַ האָט פערפאָלגט רודאָלף'ען און אפשר צום ערשטען מאָל אין זיין לעבען האָט רודאָלף געפיהלט אַז ער איז — אומגליקליך.

אין אַזאַ מין שטימונג פון רעזיגנאַציע און מחילה צו דער גאַנצער וועלט, האָט רודאָלף געזונגען שרייבען זיין צוואה.

דאָס איז אַ ריהרענדער דאָקומענט, וועלכער איז ביז איצט געווען אומבעקאַנט און איז ערשט לעצטענס אויפגעדעקט געוואָרען אין די קייזערליכע אַרכיווען אין ווין.

די צוואה איז געהאַלטען אין אַ מאָרגנע סטיל און טראָגט דעם דאַטום פון 20-טען יאַנואַר 1889, זי איז אַלזאָ געשריבען געוואָרען 10 טאָג פאַר דער שרעקליכער טראַגעדיע אין מייערלינג (ווען רודאָלף איז אומגעקומען).

אָט דאָס איז דער פולער אינהאַלט פון דאָזיגען דאָקומענט.

„אין וועניגע טעג וועלען אין עסטרייך פאָרקומען גרויסע געשעהענישען. איך אַליין בין נאָך נישט ענטשלאָסען און ווייס נאָך נישט וואָס מיין ראָלע וועט זיין און ס'איז לייכט מעגליך, אַז איך מיין אַמפּערניש מיט מיין אייגענעם געוויסען וועל איך בלייבען דער — בעזיגטער. עס איז לייכט מעגליך, אַז איך געה אַקעגען גרויסע סכנות און ביי איינער פון זיי קאָן איך אויך איבערלאָזען מיין לעבען.

„צוליב דעם פיהל איך זיך פערפליכטעט אויסצוזאָגען מאַנכע ריספּאָזיציעס.

„אַלץ, וואָס איך האָב אין מזומן-געלד זאָל פערוואַנדעלט ווערען אויף וואָהלטעטיגע צוועקען.

„באַמבעלעס זאָלען אין גלייכע טיילען געגעבען מתנות מיין גאַנצער רינגערשאַפט, אויך פאַר אַלע יענע, וועלכע האָבען מיך בעדינט אין פראַג. וואָס עס וועט בלייבען איבעריג וועט געהן פאַר שולען. מיינע קליידער געהערען צו מיינע דינערשאַפט, אַלע מיינע שריפטען, פאָרטפעלען און פּאַפּירען, וואָס געפינען זיך אין מיינע שרייב-טישען אין ווין און פראַג זאָל באַמבעלעס פערניכטען. מיין ביבליאָטעק זאָל פערטיילט ווערען צווישע די שולען אין דער גאַנצער מאָנאַרכיע. מיינע בילדער און איבעריגע קליינינקייטען וועלען קאָנען פון מיר בעקומען אַלע יענע, וואָס רעפלעקטירען דערויף. עס איז מיר אָבער גאַנץ גלייכגילטיג וואָס עס וועט דערמיט געשעהען.

„מיינע זאַמלונגען, אַלע אַזוי ווי זיי זענען זאָלען אַוועקגעגעבען ווערען צו דער ווינער אוניווערזיטעט, וועמענס פּראָפעסאָרען איך פעררדאַנק אַזוי פיל.

„מיין הונד „בלאַק" זאָל לאַטור צום אַנדענק אָן מיר גוט פלעגען. ער איז געווען מינים אַ געטער יאַגד-חבר. די אַנדערע צוויי הונד זאָל באַמבעלעס פלעגען און האַלטען. זיי זענען גוט און געטריי און קענען דערביי שעהן לאַכען.

„מיין אינזעל לאַקראָמאַ שענק איך מיין פריינד מאָריץ שעפּס. ער זאָל זי מיט זיין פולער וואָרג ערהאַלטען, ער זאָל זי שיצען און זאָל אַכטונג געבען, אַז זי זאָל נישט אַריינקומען אין פרעמדע הענד. עס איז אַ אָנדענק פון מיין אַרימער פאָטער מאַקס און איך קאָן דערויף נישט געפינען קיין בעסערע הענד ווי מיין פריינד שעפּס.

„איך בעט איהם אויך, אַז ער זאָל זיך אינטערעסירען מיט מיין רינגערשאַפט, וואָס האָט מיר געטריי געדינט.

„דער ביינעלענטער בריף איז בעשטימט פאַר פּילטשעק, אויך זאָל מען איהם אין מזומן-געלד איבערגעבען צוואַנציג טויזענד פלאָרין.

„אַלע מיינע שונאים, ספּעציעל די יעניגע וואָס האָבען מיר אין דער לעצטער צייט פערפאָלגט, בין איך מוחל. איך בין געגאַנגען אויף אַנ'אַנדערען וועג ווי די מייסטע פון מיינע קרובים. אָבער איך האָב שטענדיג געהאַט די ריינסטע מאָטיווען. אונזער צייט פאָדערט נייע אַנשויאונגען. די רעאַקציע איז פערהאַן איבעראַל. ספּעציעל איז זי אָבער שטאַרק אין עסטרייך. דאָס איז דער ערשטער סימן פון אונטערגאַנג. די יעניגע, וואָס פערדינען רעאַקציע, זיי זענען די גרעסטע שונאים און זיי האָב איך שטענדיג פערפאָלגט. פאַר זיי וואָרען איך אויך איצט.

„אַ גרוס דעם 36-טען רעגימענט „מיין אייגענטליכער היים.

„אַ לעצטער געזעגענונגס-קוש אין דער מחשבה צו אַלע שעהנע פרויען פון ווין, וואָס איך האָב זיי אַזוי געליבט.

„מיין מוטער קוש איך אויס דעם גאַנצען האַרצען די הענטעלעך און איך בעט זי, זי זאָל מיר מוחל זיין פאַר דעם צער, וואָס איך האָב איהר אָנגעטאָן.

„מיינע געשוויסטער דריק איך צו מיין האַרץ.

„זיי אַלע דאַנק איך פאַר זייער ליבע.

„דער לעצטער גרוס צו אַלע מיינע בעקאַנטע, צו מיין גאַנצען ליבען עסטרייך.

רודאָלף".

„נאָכ'ן אָבשרייבען די צוואה — שרייבט קרוינפּרינץ רודאָלף אין זיין טאָג-בוך — האָב איך זיך געפיהלט ווי אַ מענש, וואָס האָט שוין ערלעדיגט אַלע זיינע חשבונות מיט דער וועלט און עס בלייבט איהם איבער נאָך איינס: צו שטאַרבען!

„אין דער ראַגינער מינוט פון רעזיגנאַציע האָט מען מיר פּלוצים אַריינגעבראַכט אַ בריף. איך האָב איהם נערוועז געעפענט. געווען איז עס אַ בריף פון מאָריץ שעפּס.

מיר גיבען ד אַיבער דעם פולען טעקסט פון ראַגינען היסטאָרישען בריף, וואָס דער יורישער זשורנאַליסט מאָריץ שעפּס האָט ראַמאָלט געשריבען צום קרוינפּרינץ. דער ראַגינער בריף פון בראַווער יורישען זשורנאַליסט האָט געהאַט אַ ענטשיידענדע בעדייטונג פאַר די ווייטערע פּלענער און אויפטוען פון קרוינפּרינץ. ער איז מיט אַמאָל אַרויסגעריסען געוואָרען פון די אָרעמס פון דער רעזיגנאַציע, ער איז אַרויס פון דער צוואה-שטימונג און האָט זיך ווייטער געלאָזט אויפ'ן וועג פון אַקטיווען קאַמף.

דער בריף פון מאָריץ שעפּס צום טראַנספּאָלגער, וואָס מיר דרוקען דאָ ווייטער, איז געלעגען טיף פערגראָבען אין ווין אין די קייזערליכע אַרכיווען, פון וואַנען מע האָט איהם ערשט לעצטענס אַרויסבעקומען.

אָט דאָס איז דער היסטאָרישער בריף:

ווין, 19. יאַנואַר 1889.

אייער קייזערליכע הויכקייט!

עס שרעקט מיך די שטילקייט — אַזוי שרייבט אייער קייזערליכע הויכקייט אין אייער לעצטען בריף — ווי די שטילקייט פאַר אַ שטורם. דאָס אָפּגעלאָפענע יאָהר וועט זיכער פיגורירען אַמאָל אַלס אַ יאָהר אָהן געשיכטע. מעהר איז עס נישט געווען. אָבער היינטיגע צייטען מוז דאָס אויך זיין גענוג. אויב מען וויל דאָס פערוועלקטע, דורכגעהוילטע און אַלטע אַברויסען, כדי פּלאַץ צו מאַכען פאַר'ן נייעם און יונג'ען, אַזוי איז דאָס אַ פּראָצעס, וואָס איז נויטיג פאַר דער וועלט ווי לופט צום אָטעמען. דאָס פערגאַנגענע יאָהר האָט אונז נישט פיל פערוניגערט און פערנייערט — און דערפאַר איז באמת אַזוי שרעקעדיג די שטימונג, וואָס האָט זיך איצט אויסגעשפּרייט איבער איירָאָפּאַ, וואָס וועט ווערען פון דעם אַלעמען? ווען וועלען ביי די רעגערען פון דעם גורל פאַלען יענע ענטשיידונגען, וואָס וועלען מוזען בילדען דעם אָנהויב פון אַ נייער צייט?

דער אַלטיטשקער אין שלאָס בעראַרף נישט קיין נייע צייט. ער האָט דערגרייכט אומגעהויערע ערפאָלגען, ער קאָן שוין מעהר נישט געוואונען, ער קען נור פערלירען. ער ווייסט דאָך און דערפאַר וויל ער אַלץ טון, כדי אויפצוהאַלטען אין איירָאָפּאַ דעם אויסברוך פון אַ גרויסען קאָנפליקט. מעטערניך איז אויך אַזוי פאַרגעגאַנגען, כדי צו האָבען רוה. אויך מעטערניך האָט אויס מורא. טאָמער וועט ער עפּעס פערלירען, איבערגעלאָזען פאַר דער צוקונפט פיל, וואָס ער האָט אַליין געווען בעראַפּט טון און דער סוף איז געווען דער צואַמענבראָך דורך דער גרויסער רעוואָלוציע.

די געשטיקטע לופט קאָן אָבער אייביג נישט דויערען. די צייט פון די פערענדערונגען מוז שוין איצט קומען. איך זעה שוין דעם בליץ, וואָס וועט דורכרייסען די איירָאָפּעאישע לופט און וועט זיין דער סיגנאַל, ריהרעדיג און לעבעדיג צו מאַכען די עלעמענטען.

(ווייטער קומט).

די וואַנדלונגען פון טראָצקי'ס צוג קיין טיפליס און צוריק.

ווי אַזוי איז טראָצקי אַרויסגעשיקט געוואָרען פון ראַטען-פערבאַנד.

מאָסקווע. (יט"א). דאָס אָרט פון טראָצקי'ס אויפענטהאַלט ביז ער איז דעם 15-טען פעברואַר אָנגעקומען קיין קאָנסטאַנטינאָפּאָל, האָט אין גאַנץ סאָוויעט-רוסלאַנד אַרויסגערופען פערשיידענע השערות און די פעהיגסטע אויסלענדישע קאָרעספאָנדענטען האָבען נישט געקענט דערגעהן דעם אמת. אייניגע האָבען אויסגעדריקט די השערה, אַז טראָצקי געפינט זיך אויפ'ן סאָוויעטישען קרייצער „קראַסני פלאָט", וועלכער האָט געקעמפט מיט ד ישטורעמס אויפ'ן שוואַרצען ים. אַנדערע ווידער האָבען געגלויבט אַז טראָצקי געפינט זיך אויפ'ן וועג צו דער טערקישער גרעניץ ביז סטאַלין און קעמאַל פאַשאַ וועלען קומען צו אַ פערשטענדיגונג וועגען זיין וואוין-אָרט, נאָך אַנדערע האָבען אַרויסגערוקט אַ השערה, אַז טראָצקי געפינט זיך אין מאָסקווע און ער וועט בכלל נישט אַרויסגעשיקט ווערען קיין אויסלאַנד.

דער קאָרעספאָנדענט פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור איז אין דער לאַגע איצט צו געבען אַ גענויע און זאַוויטענטישע בעשרייבונג פון דעם, וואָס איז געשעהען מיט טראָצקי'ן פון דעם מאָמענט ווען ער האָט פערלאָזט זיין לעצטען וואוין-אָרט אין אַלמאַ-מאַטאַ ביז זיין אָנקומען קיין קאָנסטאַנטינאָפּאָל אויפ'ן וועג קיין אַנגאָרא.

טראָצקי האָט פערלאָזען אַלמאַ-מאַטאַ געגען זיין ווילען. דאָס קען געזאָגט ווערען מיט אַן אַבסאָלוטער זיכערקייט. ערשט נאָכדעם ווי סטאַלין האָט פערענדיגט זיינע אונטערהאַנדלונגען מיט קעמאַל פאַשאַ, וועגען איבערפיהרען טראָצקי'ן קיין קאָנסטאַנטינאָפּאָל האָט מען דעם געפאַלענעם העלד פון דער רוסישער רעוואָלוציע מיטגעטיילט וועגען דעם ראָזיגען פּלאַן. טראָצקי האָט ליידענשאַפטליך געגען דעם אָפּאָנירט. גלייך ווי מיט אַ יאָהר צוריק ווען ער איז פערשיקט געוואָרען קיין אַלמאַ-מאַטאַ. אונטער דער דראָהונג אָבער, אַז ער וועט אַרויסגעשיקט ווערען מיט געוואַלד, האָט טראָצקי איינגעשטימט פריווילינג אַרויסצופאָהרען, שטעלענדיג פאָלגענדע בעדינגונגען: ערשטענס, זיין פאַמיליע זאָל ערלויבט ווערען איהם צו בעגלייטען, צווייטענס, זיינע 2 סעקרעטאַרען פּאָזנאַנסקי און מראָטשקאָווסקי אַלטע קאָמוניסטען און זיינע אינטימע חברים, זאָלען מיט איהם מיטפאָהרען), (מראָטשקאָווסקי האָט זיינער צייט פערנומען אַ הויכען פּאָסטען אין דער אוראַלער רעגירונג).

די ערשטע פאָדערונג איז ערפילט געוואָרען און אויך פּאָזנאַנסקי'ן איז ערלויבט געוואָרען צו בעגלייטען טראָצקי'ן. דאַגעגען אַנשטאָט מראָטשקאָווסקי'ן איז אַרויסגעפאָהרען אַן אַנדערע פּערזאָן. וועמעס נאָמען עס ווערט געהאַלטען בסוד. ווי מען טיילט מיט, האָט טראָצקי דורכגעמאַכט דעם וועג פון אַלמאַ-מאַטאַ ביז טיפליס אין דעמזעלבען וואַגאָן מיט וועלכע ער איז געפאָהרען אַלס אָרגאַניזאַטאָר און הויפּט-קאָמאַנדיר פון דער רויטער אַרמעע. אייניגע האַלטען, אַז דאָס איז געווען אַן אַקט פון גוטהערציגקייט לגבי טראָצקי'ן, עס איז אָבער זיך שווער פאָרצושטעלען. אַז די רייזע אין דאָזיגען וואַגאָן זאָל איהם האָבען פערשאַפט פערגניגען. אַנדערע בעטראַכטען דאָס טאַקע פאַר אַן אָפּשפּאָטונג מצד סטאַלין'ען.

דער צוג איז בעשטאַנען חוץ פון דעם לוקס-וואַגאָן מיט טראָצקי'ן נאָך פון 6 וואַגאָנען מיט מיליטער. ווען דער צוג איז אָנגעקומען קיין טיפליס, איז בעקאַנט געוואָרען, אַז קעמאַל-פאַשאַ האָט צוריקגעצויגען זיין אַריינפאָהר-ערלויבניש פאַר טראָצקי'ן און עס ווערען געפיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט דייטשלאַנד און גלייכצייטיג מיט טערקיי. עס איז געקומען אַ בעפעהל צו פערקירצען דעם צוג אין דער ריכטונג פון מאָסקווע. דאָס איז געשעהען כדי טראָצקי'ס אָנהענגער זאָלען נישט אָנהויבען צונויפצוזאַמלען אין פאַל, ווען זיי וועלען זיך דערוויסען, וואו ער געפינט זיך, אַנקומענדיג קיין רוסלאַנד, אַ קליין שטעטעל אין ריאַזאַנער גובערניע. איז דער צוג אָפּגעשטעלט געוואָרען אויף אַ רעזערוו-ליניע דאָן האָט טראָצקי געפאָדערט, זיינע קינדער זאָלען זיך מיט איהם פעראייניגען.

דערווייל איז סטאַלין געלונגען, אַ-ויסצובעקומען פון קעמאַל-פאַשאַ אַן ערלויבניש אויף צו בעזעצען טראָצקי'ן אָבער נישט אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל, נאָר אין אַנגאָרא. ווי עס שיינט, האָט קעמאַל-פאַשאַ געענדערט זיין פריהערדיגען בעשלוס, נאָכדעם ווי ער האָט זיך בעקענט מיט די בעריכטען פון דער אייראָפּעאישער פּרעסע, אַז טראָצקי'ס לעבען וואָלט אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל וואו עס שווימעלט מיט רוסישע ווייס-גוואַרדייער, געדראָהט אַ געפאַהר טראָצקי'ס צוג איז גלייך אָפּגעפאָהרען קיין אָדעס וואו ער האָט געוואָלט אויסשטייגען אויפ'ן קרייצער.

דעם 10-טען פעברואַר איז דער צוג, וואָס האָט געפיהרט דעם מענש, מיט וועמענ'ס גורל עס האָט זיך בעשעפטיגט די גאַנצע וועלט, דורכגעפאָהרען דורך מאָסקווא אויפ'ן וועג קיין דרום.

טראָצקי'ס קינדער האָבען זיך ענטזאָגט מיטצופאָהרען מיט איהם קיין טערקיי. ווי מען גלויבט האָט ער אַליין געוואָלט, אַז זיי זאָלען פערבלייבען אין ראַטען-פערבאַנד, כדי עס זאָל נישט איבערגעריסען ווערען דער רינג, וואָס פערקניפּט איהם מיט מאָסקווע. שפּעטער איז בעקאַנט געוואָרען, וואָס דעם 15-טען פעברואַר האָבען טראָצקי'ס קינדער בעקומען אַ דעפּעשע: אָנגעקומען אומבעריהרט קיין קאָנסטאַנטינאָפּאָל אויפ'ן וועג קיין אַנגאָרא.

טעאַטער און קליינע מיידלעך.

(ענדע פון 3-טער זייט).

די גלענצענדע שוישפּילער פון דעם וועלט-בעריהמטען דייטשען טעאַטער, וויגער פיינע, האַרבסט מעלאַנכאָלישע אַטמאָספערע. „די פערברעכער" מן הכתם עפּעס אַזאַ שטילע, סימבאָלישע דראַמע, מיט אַ פערציקערטער, פערקאָפּצטער פילאָזאָפיע.

און איהר געהט מיט אייער פופצעהן-יאָהריגער טאָכטער אַזוי נאַאיוו, אומשולדיג, ווי דניאל אין דער גרוב, איידער ער האָט נאָך געוואוסט, אַז דאָרט זענען דאָ לייבען.

אָבער באַלד דערפיהלט דניאל דעם גערוך פון חיות. ער דערזעהט די געלע אויגען פון דער גרויסער מדבר-קאַץ. און זיי איהם נישט מקנא. און זייט אויך נישט מקנא אַ פאָטער פון אַ פופצעהן-יאָהריג מיידעל, ווען ער דערזעהט פּלוצלינג אויף דער ביהנע אַלע נידעריגע, וואולגאַרע לעבענס-פאָרמען, ווידער-נאַטירליכע ערָאָטיק. אַזוי געדיכט, שווער און מאַסיוו פאַר אייערע אויגען. וואָס איהר ווילט איז דאָרט דאָ. אַלערליי פערברעכען. און אַלץ אַרום ערָאָטיק — און דער עיקר אַרום „האָמאָסעקסואַליזם".

און ווי זיי שפּילען! מיט אַזאַ ברוטאַלען רעאַליזם, אַז איהר ווערט רויט פאַר זיך אַליין. דאַרף איינער אַ קעלנער קאָקעטירען מיט אַ קעכין — כאַפּט ער זי אַרום ווי אַ רוסישער סאָלדאַט אַ דאָרף שיקסע, מיט אַלע סאָלדאַטסקע זשעסטען און וואונקען — און אויך די הענד מאַכען אַ סאָלדאַטען-מאַרש אַרום דער קעכין. די קעכין הירזשעט פאַר פרייד. און אַזוי פון סצענע צו סצענע, דער הויפּט-העלד אָבער איז נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי „פערליבט" אין אַ „פריינד". דער פריינד אָבער האָט זעהר ליב אַ „קליינעם ענגלענדער".

און די „דראַמע" דרעהט זיך אַהין און אַהער ווי אַ ווייכער, איין וואולגאַרע כוואַליע נאָך דער אַנדערער. דאָ ווערט אַ קינד געהרג'עט פון דער מוטער — דאָרט שווערט איינער פאַלש, דער קעלנער סאָלדאַטעוועט ביי אַ רעסטאָראַן-בעזיצערין, און די קעכין איז זיך נוקם און דער'הרג'עט די „פערפיהרערין", א. אַז. וו.

אַלע ווערען בעשטראָפט — אָבער, פערשטעהט זיך, — אַלע זענען אומשולדיג. שולדיג איז בלויז דער ריכטער, דער בית-דין, דאָס געזעץ, די געזעלשאַפט.

פאַר וואָס, מיט וואָס? — איך ווייס נישט. איך האָב אויך בשעת מעשה נישט געקאָנט און נישט געוואָלט זיך פערטיפען. עס האָט מיך געעקעלט.

עס קאָן זיין, אַז עס וואָלט מיך געלאַנגווייליגט, ווען איך וואָלט געווען אַליין אָדער נאָר מיט דערוואַקסענע. מחמת וואָס אַרט עס מיך, וואָס עס זענען דאָ אַזעלכע סעקסועל פערווערזע, אומגליקליכע מענשען? איך פערשטעה אפילו נישט, פאַרוואָס עס איז אַזוי גרויס דער אינטערעס דערפאַר אין דייטשלאַנד, צווישען דער דייטשער אינטעליגענץ. און ווען איך האָב געזעהן אין אַ דייטשען וואָכענבלאַט אַן אַנקעטע וועגען דעם פּאַראַגראַף, וואָס בעשטראָפט דעם „משכב-זכר" — אַן אַנקעטע, אין וועלכער עס האָט זיך בעטייליגט אפילו אַזאַ חסיד'ישער יוד ווי מאַרטין בובער — האָב איך זיך באמת געוואונדערט. אַ מערקווירדיג לאַנד איז דייטשלאַנד, וואו אפילו בעל-שם-תלמידים מיט מיסטישע בערד, ווי מאַרטין בובער, מישען זיך אויך אַריין אין אַזעלכע משוגה'דיגע פראַגען.

אָבער — מאָלט אייך אויס די לאַגע פון אַ פאָטער, וואָס פיהלט די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר זיין קינד — ביי אַזאַ דראַמע! אַוועקגעהן קאָן מען נישט. מען וויל נישט דערוועקען ביי דער יונגער מיידעל דעם איינדרוק, אַז דאָס איז עפּעס אַ בעהאַלטענער סוד! און מען זיצט ווי אויף שפּילקעס. און עס גלוסט זיך אַ געשריי טון אין דעם זאַל אַריין: גענוג וואולגאַריטעט! עס איז דער זעלבסטמאָרד פון דעם אַלטען רעאַליזם, אָדער אפשר נאָך ערגער — דאָ ווערט דערוואָרגען אַ קינד אין דער וויג — און דאָס קינד הייסט: עקספּרעסיאָניזם, עס הייסט מאָדערנע, נייע, מענשליכע, טיף און טיפער גראָבענדע קונסט.

נאָר-וואָס געבוירען — און שוין אַזוי אַלט און צעקנייטשט. וואָס פאַר אַ חידוש, וואָס די דייטשע בורזשואַזיע, די קאָנסערוואַטיסטען, די קלעריקאַלען האָבען געדונערט און געשטורעמט אַקעגען דער דאָזיגער דראַמע און פערלאַנגען אַ צענזור. איך האָב צום ערשטען מאָל אין מיין לעבען דערפּ הלט, אַז זיי קאָנען אויך אַמאָל זיין גערעכט.

סוף-כל-סוף האָט יעדער דור אַ פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דעם נייעם, דעם קומענדען. און גלויבט מיר, מיר זענען גאָר נישט מחויב אַריינצופיהרען אונזערע קינדער טאַקע שוין אין דער ערשטער יוגענד אין דער גאַנצער בלאָטע פון דעם לעבען. זיי וועלען האָבען צייט דערצו שפּעטער — אַליין.

• • •

ווען מען בריהט זיך אָפּ ביים הייסען, בלאָזט מען שוין — און מען בלאָזט אפילו ווען עס איז אַ פראָסט.

נאָך די „פערברעכער", האָב איך שוין מורא געהאַט מיטצונעהמען ווען עס איז — אונטער הונדערט יאָהר — צו אַ דראַמע, בפרט אויף דער ריינהאַרדט-ביהנע.

און צו דער צווייטער ריינהאַרדט-אויפפיהרונג אין די „קאַמערשפּילע" בין איך שוין געגאַנגען אַליין.

און גראַד דאָס מאָל האָב איך זיך געשראָקען גאַנץ אומזיסט. זיי האָבען געשפּילט — און אויסגעצייכענט געשפּילט — וואַלטער פאַן האָזענקלעווער'ס סאַטירע — „חתונות ווערען געמאַכט אין הימעל". אַ סאַטירע אויף — גאָט! אָנגעטון ווי אַן אַלטער, האַלב-גייסטליכער אַריסטאָקראַט, אָדער ווי דער פאַטער הויפּטמאַן, זיצט אין הימעל מיט דעם „הייליגען פעטרוס", וואָס איז אָנגעטון ווי אַן אַלטער עסטרייכישער „האָפראַט" אָדער לאַקיי, און די „הייליגע מאַגדאַלענאַ" (לענכען רופען זי די אַלטע הערען) מיט אַ „טעלער" אויף דעם שעהנעם קאָפּ — בובי-קאָפּ. די האָר געפאַרבט אין טיציאַניש-רויט, רויכערט ציגאַרעטען, טראָגט אַ קורץ קליידעל א. אַז. וו.

גאָט וויל דעמיסיאָנירען. סיי-ווי-סיי, זאָגט ער, האָט ער שוין נישט קיין מאַכט. ער וויל זיך לאָזען פּענסיאָנירען.

און צום בעוויז, אַז אַלצדינג, וואָס גאָט טוט, איז אפשר גערעכט, אָבער נישט פּראַקטיש, און אַז די וועלט הערט איהם ווי מען הערט היינט אַ קיסר, ווערט דערצעהלט אַ מעשה פון דריי פערליבטע, וואָס האָבען זיך גענומען דאָס לעבען אויס ליבע. גאָט טוט אַ נס — לאָזט די טויטע ווידער ווערען לעבעדיג, וויל אַראַנזשירען זייער לעבען אויפ'ס ניי — על פי שכל. אָבער עס טויג נישט, — די מענשען בעגעהען ווידער אַמאָל זעלבסטמאָרד, ווייל אַזוי וויל דער טונקעלער כח וואָס דרעהט די ראָד.

אַביסעל פּרימיטיוו, שמעקט נאָך השכלה און וואָלטעריאַניזם. אָבער פאָרט וויציג און אָריגינעל.

און ווידער אַ שטורעם. די פרומע — אָדער די וואָס האָבען גאָט אין מאָנאָפּאָל — פּראָטעסטירען און שרייען געוואַלד.

און ווער ווייסט — אפשר דאַרף מען טאַקע נישט, זאָל מען אויך נישט — טרייבען קלאָון-שפּאַס מיט דעם שווערסטען און רעטענישדיגסטען וואָס מענשען פּיינמאָגען — מיט גאָט.

און איך האָב סוף-כל-סוף קיין חרטה נישט געהאַט, וואָס די יוגענט מיינע איז מיט מיר נישט מיטגעגאַנגען. זאָל זי אַליין געפונען איהר וועג פון אָדער צו גאָט. נאָר נישט פערוועהען די סטעזשקעס צו גיך. עס האָט נאָך צייט. פון גאָט, צו גאָט — יעדער מענש מוז דורכמעסטען זיין וועג — און עס איז אַ וואַנדערונג פאַר אַ לעבען.

(טאַג)

דער שוואַרצער וואָלף

(ראָמאַן). (68

ער איז שוין מעהר נישט געווען דער „שוואַרצער וואָלף", נאָר אַ פּשוט'ער פריוואַטער צובראָכענער מענש, וועלכער האָט פערגעסען, וואו ער געפינט זיך...

ביידע זענען זיי גנבים, און דער קלוגסטער גערויש קאָן זיי פערראַטען, און אָנמאַכען אַ טרעוואָגע אין הויז.

ער האָט רחמים'דיג אויסגעשטרעקט צו איהר די הענד, און אַרויסגעשעפּטשעט:

— לילי... דאָס זענט איהר...

זיין קול האָט זיך איבערגעהאַקט.

אַנשטאָט צו געבען אַן ענטפער איז זי אָפּגעשפּרונגען אויף צוריק, פונקט זי וואָלט זיך געהאַט דערשראָקען, אַז ער וועט אויף איהר אויפהויבען אַ האַנד, און זי האָט זיך אָנגעשפּאַרט מיט דער האַנד אין טיש, כדי נישט אַנידערפאַלען.

— א! — האָט זי אויסגערופען, ציטערענדיג אויפ'ן גאַנצען קערפּער, — צו-וואָס... צו-וואָס זענט איהר דאָ?

ער וואָלט איהר געוואָלט פערגעבען די זעלבע פראַגע, נאָר די שטים האָט זיך איהם אָפּגעזאָגט צו דינען.

ער וואָלט איהר געקאָנט, אַ שטייגער, זאָגען אַזוי:

„איך בין דאָ דערפאַר, ווייל מיין גלויבען אין אייך איז אַריבער; דערפאַר — כדי איך זאָל קאָנען פערגעסען אן אייך! איך האָב בעשלאָסען זיך צוריקצוקעהרען צום טייוועל מיט אָט דעם קורצסטען וועג"...

ער וואָלט איהר אויך געקאָנט זאָגען:

„פון קינדהייט אָן בין איך צוגעוואוינט געוואָרען צו גנבה, און די געוואוינהייט האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר שטאַרקער פון מיר... איך האָב נישט געפונען אין זיך קיין כח בייצושטעהן דעם נסיון".

אַזוי וואָלט ער איהר געקאָנט זאָגען, הגם אין דער'אמת'ן איז דאָך נישט געווען אַזוי.

ער האָט אָבער נידערשלאָגען אַראָפּגעלאָזט דעם קאָפּ און אַרויסגעשעפּטשעט:

— איך ווייס נישט.

נישט הערענדיג איהם, האָט זי אויסגערופען:

— צו-וואָס... צו-וואָס זענט איהר אַהער געקומען? איך האָב אַזוי שטאַלצירט מיט אייך, אַזוי געווען איבערצייגט, אַז צוליב מיר זענט איהר צוריק אַרויף אויפ'ן גלייכען דרך, געוואָרען אַן אָרענטליכער מאַן!... דאָס האָט געקאָנט בערעכטיגען... אָבער איצט!

איהר שטימע האָט אויש געיאָמערט פאַר צער.

— בערעכטיגען? — האָט ער טעמפּ איבערגעפרעגט.

— יאָ, בערעכטיגען! — זי האָט אומגערולדיג אַ טרייסעל געטאָן מיט'ן קאָפּ — בערעכטיגען דאָס... איהר פערשטעהט... דאָס, וואָס איך האָב געטאָן!.. איהר מיינט אַוודאי, אַז איך בין אַליין, מיט'ן גוטען ווילען געקומען אַהער?... אַז איך בין צוריק אַוועק צו דושייקאָבסקי נישט צוליב דעם, כדי אייך צו ראַטעווען?... איך ווייס דעם כח, וואָס ער פערמאָגט און איהר ווייסט עס נישט. איך האָב געוואוסט, אַז אויב איך וואָלט אַוועק מיט אייך, וואָלט ער זיך נישט בערוהיגט ביז'קל וואַנען ער וואָלט אייך אויסגעפונען און דער'הרג'עט. און איך האָב געמיינט, אַז מיר וועט זיך איינגעבען אָפּצושלעפּען דעם ענין, כדי צו געבען אייך די מעגליכקייט צו ענטלויפען.... איך האָב געמיינט, אַז דערנאָך וועט מיר אפשר אַליין געלונגען צו איבערגעבען איהם אין די הענד פון דער פּאָליציי...

זי האָט זיך אָנגעהויבען צו שטיקען און נישט געקאָנט פערענדיגען.

ביי איהרע ערשטע ווערטער איז וואָלאַרעק צוגעגאַנגען צו איהר, און דאָס געשפּרעך איז געפיהרט געוואָרען שעפּטשענדיג.

אַריבער זענען זיי צו דעם שטילען שמועס מאַשינאַל.

ביידע האָבען פערלוירען דאָס געפיהל פאַר ממשות, פערגעסען אין דעם אַרומיגען, און געבענקט נאָר איינס:

מען דאַרף אויפקלערען און דערנערען זיך צו אַ תכלית.

וואָלאַרעק האָט אָנגענומען איהר האַנד און צאַרט אַ דריק געטאָן.

— אַזוי שטאַרק האָט איהר מיך ליב?

— צי האָב איך אייך ליב? — האָט זי אויסגערופען — איך האָב אייך אַזוי ליב, אַז איך בין גרייט פאַר אייך צו טון אַלץ אין דער וועלט, צו מקריב זיין מיין לעבען, פרייהייט, כבוד...

— שווייגט, טייערע, שווייגט! — האָט ער זיך געבעטען, פערלירענדיג דעם כח צו בעהערשען זיך.

— האָרכט מיך אויס! — האָט זי גע'טענה'ט איילענדיג זיך, און נישט זייענדיג בכח זיך אָפּצושטעלען — אויב דאָס געפיהל פון כבוד וואָלט מיך געקאָנט אָפּשטעלען, טאָ צי וואָלט איך אַהער געקומען דורכפיהרען אַ גנבה פאַר דושייקאָבסקי'ן?

— דאָס האָט ער אייך געשיקט!?

— ער איז שטאַרקער און כיטרער פון מיר... איך האָב אייך עס מורא געהאַט צו זאָגען.... איך האָב אייך געוואָלט זאָגען.... געוואָלט זאָגען.. וואָרענען אייך דאָן.... און אויטאָ. מיר האָט זיך אָבער דאָן אויסגעוויזען, אַז אויב איך וועל אייך נישט זאָגן נאַרישט, וועט איהר אַוועק פון מיר מיט אַ שלעכטען איינדרוק וועגען מיר.... איהר וועט מיך שנעלער פערגעסען.... און אַוועקפאָהרען פון וואַרשאַ.

— קיינמאָל נישט!

— איך האָב זיך בעמיהט איהם אָפּצונאַרען נאָר איך האָב נישט געקאָנט... דורך דראָהונגען האָט ער מיך געצוואונגען צו דערצעהלען דעם אמת.

— זיי וואָלטען נישט גענומען די חוצפה! — האָט זיך וואָלאַרעק אויפגעקאָכט.

(פאָרטזעצונג קומט)

אַרטור שיק אין לאדז.

אויף זיין דורכרייזע פון פּאַריז קיין וואַרשאַ, האָט פרייטאָג און שבת געווילט אין לאָדז, צוגאַסט ביי זיין מוטער דער בעריהמטער יודישער מיניאַטור־מייסטער, אונזער חשוב׳ער בן־עיר ,אַרטור שיק.

נאָך אַן אַבוועזנהייט פון 7 יאָהר איז שיק איצט געקומען קיין פּוילען מיט זיין לעצט ווערק, וואָס האָט אויפגערעגט דאָס קולטור׳עלע פּאַריז, מיט די וואונדערבאַרע מיניאַטורען צום בעריהמטען „קאַלישער סטאַטוט“, לויט וועלכען די יודען אין פּוילען האָבען אין דרייצעהנטען יאָהרהונדערט בע קומען רעכט און פּריווילעגיעס.

די מיניאַטורען צום „קאַלישער סטאַטוט“ איי־בער וועלכע שיק האָט געאַרבייט העכער צוויי יאָהר, זענען אַ יקר־המציאות פון דער „קליין־קונסט“.

דאָס זענען בילדער, וואָס פערכאַפּען דאָס אויג מיט דער שפע פון פאַרבען־רייכקייט, קאָמפּאָזיציע און מאַלערישען שוואונג! אין רעמראָזינגען ווערק ענטפּלעקט זיך פאַר אונז שיק נישט בלויז ,אַלס גאָט־געבענשטער קינסטלער, נאָר אויך אַלס שטאָל צער יוד, וועלכער סימבאָליזירט מיט זיין נייע שאַ־פונג די פּויליש־יודישע בעציהונגען, ווי זיי זענען אַמאָל געווען און ווי זיי דאַרפען זיין אין אונזערע טעג. מיט׳ן „קאַלישער סטאַטוט“ איז שיק, דער קינסטלערישער פּראָפּאַגאַנדיסט פון דער גרויסער אידעע פון ברידערליכקייט און טאָלעראַנץ צווישען די יודען און פּאָליאַקען.

די בעדייטענדסטע אייראָפּעאישע קריטיקער און קונסט־מבינים האָבען זיך אָפּגערופען מיט בעגייסטערונג וועגען שיק׳ס מיניאַטורען צום „קאַ־לישער סטאַטוט“ בעטאָנענדיג דערביי ,אַז מיט דעם ראָזינגען ווערק האָט זיך שיק אַרויסגערוקט אַלס דער אונפערגלייכליכער מיניאַטור־מייסטער פון אונ־זער צייט. מיט שיק׳ס מאָנומענטאַל ווערק דער „קאַ־לישער סטאַטוט“ האָבען זיך לעבהאַפט פעראינטער־רעסירט די פּוילישע רעגירונגס־ספערען און אין די נאָהענטסטע טעג וועט אין וואַרשא פאָרקומען די פייערליכע ערעפנונג פון זיין בילדער־אויסשטעלונג. נאָך וואַרשאַ וועט דער קינסטלער אַריבערטראָגען זיין אויסשטעלונג אין זיי זהיים־שטאָט לאָדז און פון דאַנען קיי ןלעמבערג, קראָקאָ און קאַליש.

אלי ב.

מעלדונגען.

פאָלקס אוניווערזיטעט ביי דער געזעלש. „קולטור־ליגע“ בושעווינער 23.

היינט, מאָנטאָג, דעם 25. פעברואַר 1929 קומען פאָר אין אייגענעם לאָקאַל, בושעווינער 23 פאָלגענדע פאָרלעזונגען:

8 אָוונט, ח. ע. וויבאָווסקי א. ד. ט. שלום־עליכם זיין לעבען און שאַפען. 4568

9 אָוונד, א. ס. נוטקעוויטש א.ד.ט. געשיכ־טע, מעטאָד און סיסטעם פון פּאָליטישע עקאָנאָמיע. די פאָרלעזונגען קומען פאָר פּינקטליך.

איינטריט־בילעטען — אין סעקרעטאַריאַט פון קולטור־ליגע בושעווינער 23 פון 7–9 אָוונד.

אַכטונג שילער פון די צושניידער־קורסען ביי דער געזעלשאַפט „אָרט“!

היינטיגען מיטוואָך, דעם 27 פעברואַר קומט פאָר דער שלוס עקזאַמען פון דאַמען־צושניידער־קורס, אַ זייגער 10 פאַרמיטאָג אין לאָקאַל פון „אָרט“. דער שלוס־עקזאַמען פון מענער צושניידער קורס קומט פאָר היינטיגען דאָנערשטאָג דעם 28. פעברואר אַ זייגער 10 פאַרמיטאָג אין לאָקאַל פון „אָרט“. די שילער ווערען דערמיט אויפגעפאָדערט צו קומען פּינקטליך, מיטצוברענגען די צייכען־ביכער און צייכען־מכשירים, וואָס זענען נויטיג צום עקזאַמען.

דער צענטראַל־ראַד־פּערקטהר־פעראיין, זאַוואַדזקאַ 5

פאָדערט אויף אַלע נויטבאַדערפטיגע מיטגלידער צו קומען אין פעראיינס־לאָקאַל זאַוואַדזקאַ 5 אָפּ־צונעהמען די אונטערשטיצונג פון דער יודישער גמינע, וואָס מיר האָבען דערהאַלטען.

די אויסצאָהלונג קומט פאָר יעדען טאָג פון 10–7 אינאָווענט. 4574

די פּערוואַלטונג פון צענטראַלען ־ ראַד־פּערקטהר אויף לאָדזער וואָיעוואודזטווע זאַוואַדזקא 5. א. גראָסמאַן.

פּראָפ. פעראיין פון בעקליידונגס אינדוסטרי אַרבייטער אין פּוילען, אַפּטיילונג לאָדז, קאָנסטאַנטינער 26.

צו אַלע נאָדעל־אַרבייטער אין לאָדז!

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס עס האָבען זיך בעוויזען ידעות, אַז אונזער פעראיין איז פער־מאַכט, מאַכען מיר בעקאַנט, אַז דער פעראיין איז אָפען און פיהרט זיין נאָרמאַלע טעטיגקייט.

4573 די פערוואַלטונג.

אַכטונג, פריזיער־אַרבייטער!

מיר מעלדען אַלע פריזיער־אַרבייטער, אַז דער פריזיער־אַרבייטע ־ פעראיין האָט זיך איבער־געצויגען פון קולטור־אַמט וואָכאָדניאַ 70 68 אין אייגענעם לאָקאַל פּיעטריקאָווער 79.

דער פעראיין איז טעטיג: מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג פון 8–10 אָוונד.

4578 די פערוואַלטונג.

דער בעקאַנטער רעכטס־קענער
י. איינפעלד
וואוינט איצט אויף פּעטריקאָווער 31.
שפּרעכשטונדען טעגליך פון 5–8 אָוו.
נעמט אויך אָן צו דורכצופיהרען אין בוררים־געריכטען די שווערסטע סכסוכים געוויסענהאַפט און לויט די פאַרפליכטענדע געזעצען.

מעכאַנ. שלאָסעריי און שווייסעריי
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)
כ׳נעהם אָן אַלערלייא שלאָסעריי־אַרבייטען צו ביליגע פּרייזען און פּינקטליכע אויספיהרונג.
פּריוואַט־וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
WodnyRynek(róg Rokicińskiej)tel.18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.
Od wtorku, dn. 19 do 25 lutego 1929 r. wł.
Dla dorosłych:
„Anioł ulicy"
Dramat w 10 aktach. W rolach głównych:
Janet GAYNOR, Charles FARRELL
Dla młodzieży:
ROBINZON w DŻUNGLI
Obraz w 10-ciu aktach, według powieści I. R. Wyssa p. t. „Szwajcarski Robinzon" (Serja II.)
Następny program:
„PAN TADEUSZ"

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בושעווינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר.	4½—3½
ד״ר סערשנער קינדער־קראַנקה.	11-9 3-4½
ד״ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד״ר רובישטש הויט און געשלעכטס־קר.	12½—1½
ד״ר שמירנעלד נערווען און גמפּיגע קר.	1—2
ד״ר גאָלדבלאַט אויגען־קראַנקה.	12½—1½
ד״ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד״ר בערנשטיין פרויען און געבורטס־הילף	3—4

רענטגען־אינסטיטוט

ד״ר לאָזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג
צאָהן־ערצט 10—1 5—6
קינסטליכע צייהן, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

ס׳ווערט געזוכט אַ צימער
מיט אַ בעזונדערען אריינגאַנג פאַר 2 יונגעלייט צו אַרביי־טען ביי אַ פאַמיליע. אָפערטען אונטער „סטודענט“ אין אדמ. פון דער צייטונג. 4575

א י נ ג ע
פון 17—18 יאָהר פון אָרנטליכע עלטערן, בע־קאַנט אין אַ מאַנופאַקטור־ און פאַבריקאַנט־געשעפט, זוכט אַ פּאָסטען. צו ער־פאַהרען ביי בעטציגע, גדאַנסקאַ 8. 4570

א לעצט
צימער
אויף לאַנג פאַר 2 יונגע־לייט אָדער 2 פרויען, ווענ־טועל אויף אַ פּראַקטיש, ביי אַנשטענדיגע פאַמיליע, ז אָ־פּאָרט איבערצוגעבען ביי הערשמאַן, זאַכאָדניאַ 27

אַגעהילף־נייער
צו אַ קאָמאַשען־שטעפּער, ווי אויך אַ לערן־יונגעל, באַלד געצאָהלט, ווערט געזוכט ביי רייך, וואָלבאָרסקאַ 34.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—5 7—6
ד״ר ראָזשאַנער הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—2
ד״ר גאָלדשטיין־ אויגען־קראַנקהייטען פּאָלאַק	1—2 7—8
ד״ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד״ר ראָזענצווייג קינדער־קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד״ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס־הילף	11½-1 5-6
ד״ר קאַנטאָר כירורגישע־קראַנקהייט.	4-5 1—2
ד״ר ווינבערג אינג. חערץ לונגען־קר.	12—1, 6—7
ד״ר טאָפּעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענסקי צאָהן־ערצט	3—7
נ. ראָזעס צאָהן־ערצט	9—2

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען־אינסטיטוט

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
ווזיט אין דער שטאָט.
ערצט.־קאָסמעטיש.גאַבינעט
פּרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוונט

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.
אנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעהמט אָן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אָוונד.
אַ באַזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

דאס וואשען האט אויפגעהערט צו זיין א פערהאסט מאטעריש

שיין דער בליק אליין אויף די שטויסן שמוציגע וועש, וואס מוז זיין אויסגע־וואשען, האט אַמאָל אָבגעשראָקען אַלע ווירטינס, ווייל עס האט נישט עקזיס־טירט קיין גוט וואַש־מיטעל. ס׳איז שטענדיג געווען אַ סך איבעריגע אַרבייט פערבונ־דען מיט לאַנגדויערענדען פלאָגעדיג רייבען פון דער וועש, וואָס האָט אונטערגע־גראָבען דאָס געזונד. ס׳האָט וועה געטון דער קרייץ און די רויטע הענט־דאָס זענע־געווען די פאָלגען פון דער שווערער אַרבייט. אַלע ווירטינס האָבען אָבגעאָטעמט מיט אַ פערלייכטערונג זייט ס׳עקזיסטירט רינסאָ, ווייל רינסאָ פיהרט אויס די אַרבייט פון מענשליכע הענד אין אַ פערבעסערטער פאָרם. דאָס איז דאָס לעצטע וואָרט פון דער זייף־פּראָדוקציע. קערנדלעך רינסאָ זענען אומגעווענליך אַקטיוו—זיי דערפיהרען די וועש צו אידעאַלער ווייסקייט נישט ברענגענדיג קיין שאָדען די שטאָפען.

איינווייקען די וועש — און דאס איז אלעס.

צולאָזען די ענטהאַלטונג פון פעקעל אין דער נויטיגער צאָהל געקאָכט וואַסער און אריינגי־סען די פליסיקייט אין אַ בעליע פערפולט ביז אין דער העלפט מיט לוי־וואַסער. ווייקען שמו־ציגע וועש אין משך פון אַ פּאָר שעה, אַמבעסטען איבער נאַכט, און דערנאָך אויסשווענקען גרינדליך יעדעס שטיקעל בעזונדער אין עטליכע וואַסערן און... די זאַך איז דורכגעפיהרט!

מ׳קען אויך וועש קאָכען אין רינסאָ
ווער ס׳קאָכט וועש נאָכ׳ן וואַשען, דער קען זיך אָהן רינסאָ נישט בעגעהן. מיט איין וואָרט: רינסאָ קען מען בענוצען אַזוי אויף קאַלט און אַזוי אויף הייס און צום קאָכען.

רינסאָ ווערט פערקויפט נאָר אין פעקלען.

PRÓBKA DARMO
Kupon. Do firmy „Sunlajt" Sp. Akc., Skrzynka Poczt. 479, Poczta Główna, Warszawa.—
כ׳בעט מיר צו שיקען אַ׳אומזיסט פעקעל „רינסאָ“, וואָס איז גענוג אויף אַ פּראָבע־וואַשען.
נאָמען און פאַמיליע ——— אדרעס ———
(מ׳בעט שרייבען דעם אדרעס דייטליך אין פּויליש) N.F.5.

R. S. Hudson Limited, Anglja.

R.P.22—3

אַבאָנעמענטס־פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר׳ן אינהאַלט אין טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען־פּרייז: פאַר׳ן טעקסט—18 גר. פריטאַג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ —60 „ „ „ „ „ 4 „
נאָכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ —18 „ „ „ „ „ 8 „
פאַר אַ מילימעטער־שורה: מיניסטער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.